

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av konventionen om biologisk mångfald

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att Riksdagen godkänner konventionen om biologisk mångfald, som upprättades i Rio de Janeiro den 5 juni 1992.

Konventionen syftar till att bevara den biologiska mångfalden, dvs. jordens djur- och växtarter samt deras arvs massa och till en rättvis fördelning av den nytta som utnyttjandet av de genetiska resurserna för med. Konventionsparterna skall utveckla planer och program för att bevara den biologiska mångfalden samt sträva efter att biologisk mångfald beaktas på olika områden i samhället.

Konventionen trädde internationellt i kraft den 29 december 1993. För Finlands del träder konventionen i kraft den nittionde dagen efter den dag då Finlands godkännandeinstrument deponerats på det sätt som konventionen förutsätter.

Godkännandet av konventionen förutsätter inga lagstiftningsåtgärder i Finland, men på grund av konventionens betydelse och vittgående konsekvenser överlämnas den till riksdagen för godkännande.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	3. Propositionens statsekonomiska och organisatoriska verkningar	19
1. Nuläge	3	4. Beredningen av konventionen och dess godkännande	19
1.1. Biologisk mångfald och hoten mot den .	3	DETALJMOTIVERING	20
1.2. Bevarande av biologisk mångfald i Finland	6	1. Konventionens innehåll	20
1.3. Hotade arter och skyddsåtgärder	10	2. Ikraftträdande	25
2. Konventionens huvudsakliga innehåll och dess betydelse	14	3. Behovet av riksdagens samtycke	25
2.1. Konventionens huvudsakliga innehåll ...	14		
2.2. Konventionens betydelse	16		
2.3. Åtgärder som förutsatts av konventionen	16		
2.4. Internationell utveckling efter undertecknandet av konventionen	18		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Biologisk mångfald och hoten mot den

Biologisk mångfald avser variationsrikedom i de livsformer som uppträder på jorden, dvs. olika växter, djur och mikroorganismer, deras arvs massa, dvs. gener, och de ekosystem som växter och djur uppträder i. Artrikedomen är ett mått på biologisk mångfald. Varje art innehåller dessutom sin egen mångfald. Arterna bildar samfund och dessa bildar i sin tur olika ekosystem tillsammans med den oorganiska delen av naturen. En bred tolkning av begreppet biologisk mångfald avser mångfalden hos organismers arvs massa, organismer eller ekosystem.

Organismers ärftliga, dvs. genetiska mångfald, avser den inre olikhet som går i arv hos populationer av organismer. Uppkomst och bortfall av arter är globala reflektioner av biologisk mångfald. Det är svårt att göra en bedömning av mångfalden hos ekosystem och djur- och växtarters livsmiljöer, eftersom ett enhetligt klassificeringssystem saknas. En granskning av mångfalden är emellertid möjlig på det regionala eller lokala planet och sker vanligen med hjälp av växtlighetstyper. Ekosystem och livsmiljöer innehåller dessutom en oorganisk del, dvs. de påverkas av såväl jordmån som klimat.

Mängden biologisk mångfald på jorden presenteras vanligen i form av den sammanlagda mängden arter som hör till olika grupper av organismer. För närvarande finns det ca 1,7 miljoner vetenskapligt beskrivna arter. Uppskattningarna av den faktiska artrikedomen varierar från fem miljoner till närmare 100 miljoner.

Det är ett naturligt fenomen att en del arter uppkommer och att andra arter försvinner på jorden. Det fossila materialet visar att ungefärlig balans har funnits mellan artuppkomst och artförlust i det långa perspektivet. Uppkomsten av nya arter har kanske varit något allmänna-re. Beträffande de bäst kända ryggradsdjuren, dvs. däggdjuren och fåglarna, beräknas dagens artförluster vara 100—1 000 gånger större än vad som är naturligt. Med hjälp av den s.k. ekologiska öteorin kan artdöd förutsägas. Enligt denna teori försvinner ungefär hälften av arterna om livsmiljön krymper med 90 %. Om

de tropiska regnskogarna fortsätter att försvinna i samma takt som för närvarande, kommer ca 5—10 % av världens arter att försvinna under de följande 30 åren.

I allmänhet har naturliga livsmiljöer rik biologisk mångfald i jordens varma zoner, för att minska upp mot polerna. Mångfalden minskar också med tilltagande höjd. På land är mångfalden störst på områden med rikliga regn. Med tanke på mångfalden är de tropiskt fuktiga skogarna de rikaste. Enligt dagens uppskattningar uppträder mer än 90 % av jordens samtliga arter på dessa områden, vilka utgör ca 7 % av jordens totala yta.

Faror som hotar biologisk mångfald

De omfattande artförluster som sker i dag är huvudsakligen en följd av människans handlande. Den viktigaste faran ligger i att livsmiljöerna ändras. Det vanligaste är att livsmiljöerna ändras från mångsidiga naturliga ekosystem till moderna jord- och skogsbrukssystem som syftar till effektiv produktion.

Att den naturliga livsmiljön minskar och splittras innebär också oundvikligen att olika artpopulationer minskar, vilket reducerar deras genetiska mångfald. Populationerna blir känsliga för sjukdomar, exploatering och tillfälliga populationsförändringar. Som en följd av exploateringen skattas artpopulationerna mer än vad deras naturliga reproduktionsförmåga skulle tillåta.

T.ex. är de döende centraleuropeiska skogarna en följd av kemisk nedsmutsning, och det samma gäller också fortplantningsproblemen hos många djur i näringskedjans topp, t.ex. rovfåglar och sälar. Klimatförändringarna å sin sida reflekteras som förändringar i jordens växtlighetszoner och beror framför allt på ökningen av växthusgaser i atmosfären.

Främmande arter utgör också ett hot. På flera öar i de stora oceanerna har främmande arter i praktiken helt undanträngt den ursprungliga växtligheten och lett till att många icke-flygande fågelarter har dött ut.

Den ständiga befolkningstillväxten på jorden samt dess direkta och indirekta verkningar är den främsta försvårande faktorn för bevarandet av biologisk mångfald. För närvarande finns det redan mer än fem miljarder männis-

kor på jorden. Man räknar med att jordens befolkning skall stabilisera sig kring åtta—tio miljarder vid slutet av nästa århundrade. Den kraftiga befolkningsökningen utgör ett hot mot jordens naturresurser och bevarandet av biologisk mångfald.

En grundläggande orsak till minskad mångfald i naturen är det faktum att kostnaderna för och nyttan av nyttjande och bevarande av naturen fördelas ojämnt. De globala problemen beträffande biologisk mångfald försöker man lösa bl.a. så att de som nyttjar naturens mångfald skall betala ett så fullt pris som möjligt och de som bevarar naturen skall erhålla största delen av nyttan. Konventionen spelar en viktig roll för denna problemlösning.

Bevarande av biologisk mångfald

Den teknologiska utvecklingen har gjort det möjligt för människan att behärska och förändra naturen. Däremot har människans beroende av biologisk mångfald inte minskat vad avser näring, hälsa och välbefinnande. I länder med hög levnadsstandard eftersträvas numera ofta att den biologiska mångfalden, människans gemensamma naturarv, skall överföras i så fullständigt skick som möjligt till kommande generationer. Många människor i utvecklingsländerna är beroende av biologisk mångfald för att de klara sig från dag till dag, och detta är en direkt orsak till att den bevaras.

Målen för bevarandet av biologisk mångfald kan grupperas på följande sätt:

- tryggande av grundläggande ekologiska verksamheter i biosfären,

- nyttjande av delar av biologisk mångfald som organisk naturresurs i dag och i framtiden, samt

- bevarande av biologisk mångfald för dess egenvärdes skull, i synnerhet bevarande av alla de arter som existerar i dag.

Biosfären är den del av jorden där liv är möjligt. Ytformationer, temperaturförhållanden, fuktighetsförhållanden och andra fysiska miljöfaktorer utgör förutsättningar för ekologiska system i biosfären där naturens organiska och oorganiska delar samverkar med varandra. Störningsfria funktioner inom de ekologiska systemen producerar omfattande livsviktig nyt-

ta, s.k. ekosystemtjänster, vilka inte konsumeras och vilkas värde det är svårt att mäta i pengar. Dylig nytta är:

- assimilation av solenergi och överföring av denna solenergi till näringskedjan via växterna,

- ekosystemfunktioner, t.ex. upprätthållande av fortplantningsdugliga bestånd av olika arter, vilket i allmänhet förutsätter byte av genetiska resurser hos de enskilda organismerna samt bevarande av faktorer som åstadkommer evolution,

- upprätthållande av vattnets kretslopp, till vilket också hör uppkomsten av grundvatten, skydd av avrinningsområden och reglering av vattenföringen,

- klimatreglering på såväl makro- som mikronivå,

- föryngring av jordmånen och skydd mot erosion,

- lagring av livsviktiga näringsämnen, kol, kväve och syre samt deras kretslopp samt upprätthållande av balansen mellan syre och koldioxid,

- mottagning och nedbrytning av föroreningar, t.ex. organiskt avfall, bekämpningsmedel, luft- och vattenföroreningar, samt

- framtagande av värden som anknyter till rekreation eller som är estetisk, kulturellt, vetenskapligt, etiskt och historiskt värdefulla.

Det värde biologisk mångfald har för de grundläggande ekologiska verksamheterna i biosfären har tills vidare inte helt kunnat bevisas vetenskapligt. Mångfald kan dock vara av synnerlig vikt för de grundläggande verksamheterna i naturen, t.ex. för assimilation och nedbrytning. Vid bevarandet av biologisk mångfald bör den s.k. försiktighetsprincipen användas, dvs. man bör inte låta mångfald försvinna endast av den orsaken att det är vetenskapligt omöjligt att bedöma dess betydelse eller följderna av ett försvinnande i dagens läge.

En viktig del av den biologiska mångfaldens betydelse som naturresurs gäller biomassans användning som föda. Alla nivåer av biologisk mångfald, mångfalden i arvsmassa, arter och ekosystem, har samband med jordbruket och annan anskaffning av föda.

Det är ett relativt stort antal växtarter, ca 2 000, som används som näringskälla. Man antar att det sammanlagt finns ca 75 000 arter som duger till föda. Det är dock endast en liten

del av dessa som har global betydelse i näringshänseende, och av dessa är det bara några få som är föremål för effektiv kommersiell odling. Enligt uppskattning är det endast sju växtarter, vete, ris, majs, potatis, korn, batat och kassava som står för 75 % av människofödan. Å andra sidan har man beräknat att människan till följd av befolkningstillväxten måste producera tre gånger så mycket mat under de följande 40 åren än vad som är fallet i dag. Klimatförändringen på jorden kan dessutom leda till betydande regionala förskjutningar av jordens växtlighetszoner och jordbruksproduktion. Skydd för växtgenetiska naturresurser är viktigt för bevarandet av odlingsväxternas produktionsförmåga under föränderliga klimatförhållanden.

Medicinalväxterna som härstammar från naturen är viktiga för hälsovården. I de fattigaste länderna sköter uppskattningsvis 80 % av människorna sin hälsovård med hjälp av traditionella läkemedel. Situationen har inte förändrats fastän tillgången till västerländska mediciner förbättras. Ca 120 kemiska ämnen som härstammar från ca 90 växtarter används som sådana inom medicinen överallt på jorden. Många av dessa ämnen går inte att framställa artificiellt. Trots de teknologiska framstegen inom den farmaceutiska industrin undersöks i synnerhet tropiska växt-, insekt- och mikrobarter i syfte att hitta nya läkemedel.

Utöver biologisk mångfald med anknytning till föda och hälsovård finns det en mängd andra biologiska resurser som kan vara till stor samhällsekonomisk nytta. En del av dessa resurser kommer aldrig ut på marknaden utan konsumeras direkt, t.ex. brännved och husdjursfoder. Andra, t.ex. trävaror, rotting, naturfiber, gummi, lim och kåda, färger och pälsverk nyttjas också i kommersiellt hänseende.

Trä är en råvara med global användning och råvaran kommer fortfarande till största delen från naturen. Värdet av den internationella handeln med trävaror är flera tiotals miljarder mark om året och dess andel av utrikeshandeln är mycket betydande för många industriländer och utvecklingsländer. Många problem i samband med bevarandet av biologisk mångfald gäller träproduktion och skogarnas användning i allmänhet. I tropikerna hotas mångfalden av reducerade skogsarealer, bristen på skogsvård och förstörda skogsekosystem, vilket ofta har andra orsaker än virkesproduktion. I den

tempererade zonen framträder dessa problem särskilt väl i samband med bevarandet av s.k. gamla skogar.

Biologisk mångfald är en del av variationsrikedomen hos den organiska naturen och den är värd att skyddas redan i sig. Rikedomen i miljön är en del av människans livskvalitet. Dessutom finns det estetiska grunder för bevarandet av mångfalden i naturen, grunder som är viktiga för fritidssysselsättningar, rekreation och turism i naturen. Estetiska grunder kan också användas för ekonomisk nytta, t.ex. i samband med turism.

Industriländerna har i olika sammanhang uttryckt som mål att dagens biologiska mångfald skall överföras som mänsklighetens gemensamma arv till kommande generationer i så fullständig form som möjligt. Samtliga FN-länder har genom antagandet av Världsnaturstadgan 1992 erkänt att alla biologiska arter är unika och att de förtjänar respekt oberoende av deras nyttighet för människan.

Metoder för bevarande

Bevarandet av biologisk mångfald kan främjas genom flera skyddade områden samt bättre skötsel och användning av dels dessa skyddade områden, dels olika växt- och djurarter. Genom internationella överenskommelser kan dessa åtgärder förstärkas. För bevarandet av biologisk mångfald är det ofta av avgörande vikt hur dess mål beaktas utanför det traditionella naturskyddet, t.ex. inom jord- och skogsbruk, gruvdrift, markägandet, bosättningsfrågor och samhällets ekonomiska och sociala verksamheter i allmänhet.

Bevarandet av biologisk mångfald gäller egentligen frågan om att hålla arter eller olika populationer av arter fortplantningsdugliga. Detta kan garanteras antingen i arternas eller populationernas livsmiljö (*in situ*) eller utanför denna (*ex situ*). För många, i synnerhet utrotningshotade växt- och djurarter finns olika skyddsprogram som kombinerar dessa två metoder.

Största delen av jordens biologiska mångfald kan bevaras endast i naturligt tillstånd på de aktuella utbredningsområdena. Detta är ett tillrädligt alternativ också därför att det ger naturliga populationer möjlighet till kontinuerlig anpassning genom naturligt urval och fortsatt nyttjande av arterna.

För många organismer kan fortplantnings-

dugliga populationer upprätthållas genom odling eller i fångenskap. Växter kan dessutom bevaras i fröbanker, vävnadsodlingar eller på andra sätt i delar. Liknande tekniker för djur är under utveckling. *Ex situ*-bevarande är dock för närvarande möjligt endast för en liten del av alla organismer. Dessutom är det mycket dyrt, åtminstone i fråga om djur. Beträffande såväl växter som djur medför *ex situ*-metoderna många problem som reducerar arternas livskraft och populationernas anpassningsförmåga.

1.2. Bevarande av biologisk mångfald i Finland

I Finland har ingen helhetsutredning gjorts om landets biologiska mångfald på samtliga nivåer i dag. En sådan basundersökning, den s.k. finska landstudien, bereds som bäst på uppdrag av miljöministeriet. Meningen är att studien skall ta fram uppgifter som betjänar verkställigheten i Finland av konventionens skyldigheter rörande biologisk mångfald.

Hot mot biologisk mångfald i Finland

Den biologiska mångfalden i Finland reduceras av många orsaker. En del orsaker har effekt endast på någon bestämd del av mångfalden, t.ex. på någon viss art, medan andra har effekter på hela ekosystemet. Orsakerna är ofta sammankopplade och deras effekter på mångfalden varierar.

Förändringar i livsmiljöerna

Den pågående och allt snabbare förändringen i livsmiljöerna är det viktigaste hotet mot naturlig biologisk mångfald i Finland. Miljöförändringarna hotar bevarandet av mångfalden inom såväl växt- och djurbeståndet som ekosystemen. I vissa fall kan förändringarna också vara positiva, om en effektiv miljöpolitik med hjälp av t.ex. markanvändningsplanering leder till en bättre situation för livsmiljön.

Kulturmiljöer

Många djur- och växtarter i brukningslandskap är numera hotade i och med att de

traditionella verksamheterna på dessa områden har upphört eller ändrats kraftigt. Särskilt oroväckande är situationen i de naturmiljöer som formats av tidigare jordbruksmetoder. Dessa s.k. traditionella biotoper kan inte upprätthållas med hjälp av modernt lantbruk.

Inom det traditionella jordbruket användes strand- och kärrängar, beteshagar, lövängar och torra fält och marker som betes- och ängsmark. Man skördade naturhö och boskapen fick gå på bete i skogen. Numera har de traditionella betesmarkerna minskat och ställvis har de redan försvunnit. Växt- och djurarterna i dessa traditionella biotoper ändras i och med att platserna växer igen när buskar och skog småningom tar över de gamla ängarna. Artbeståndet från ängar och gamla svedjemarker har delvis bevarats längs vägar och åkerrenar, men också på dessa platser har arterna ofta fått vika undan till följd av täckdikning, vägbeläggning och bekämpningsmedel samt konstgödsel. I och med att den traditionella växtligheten minskat har också många blombesökande insekter, t.ex. dagfjärilarna minskat betydligt.

De i sydvästra Finland inom jordbruket tidigare allmänna lövängarna har fått börja växa igen, i synnerhet har granen ökat kraftigt på dessa platser. Beskogningen av lövängarna hotar framför allt många utrotningshotade flockblommiga växter och många dagfjärilar. Under de senaste åren har man börjat restaurera gamla lövängar, framför allt på statliga naturskyddsområden, och sköta dem enligt gamla metoder.

I dag är odlingsmarkerna i allmänhet täckdikade, arbetet utförs maskinellt, i stället för naturgödsel används kemiska gödselmedel, utsädet är ogräsfritt och ogräset bekämpas med bekämpningsmedel. I landets södra delar har metoderna med vallning och träda försvunnit i stor utsträckning.

Som en följd av de nya jordbruksmetoderna har många åkermarksfåglar minskat klart. Det samma gäller för åkerrensväxterna samt för många åkerogräs. Effektiviteten av produktionen har också inneburit en ensidigare landskapsbild.

Inom jordbruket har intresset för naturenliga odlingsätt ökat under den senaste tiden. Vid naturenlig odling används ingen konstgödsel och inga kemiska bekämpningsmedel, vilket förbättrar livsbetingelserna för många djur- och växtarter. Boskapskötseln enligt samma

principer använder såväl skog som naturängar som betesmarker. De arealer som används för naturenlig odling är dock tills vidare så små att de inte har någon nämnvärd betydelse för bevarandet av biologisk mångfald. Å andra sidan har det allmänna intresset för att bevara och utveckla en mångsidig landsbygd ökat under den senaste tiden. Målet för detta har uppställts i jord- och skogsbruksministeriets program för landsbygds miljön och i miljöministeriets landskapsarbetsgrupp. På det praktiska planet främjas dessa mål bl.a. genom det miljöstöd för landsbygden som är under beredning.

Skogar

Ca 70 % av Finlands yta är täckt av skog. Med tanke på naturlig biologisk mångfald i Finland är skogarna den viktigaste livsmiljötypen.

Till följd av svedjebruk, tjärbränning, boskap på skogsbete och andra traditionella användningsformer var Finlands skogar ännu under det senaste århundradet mycket annorlunda än i dag. Det var i synnerhet efter andra världskriget som metoderna för skogsbruk, skogsföryngring och skogshantering ändrades snabbt. De förhärskande metoderna blev kalhyggen, föryngring på icke-naturlig väg, maskinell jordbearbetning, utdikning, gödsling och kemisk slybekämpning. Det intensiva, på icke-naturlig föryngring baserade skogsbruket har utarmat vår skogsnatur och gjort dem mera ensidig. I dagens ekonomiskogar fattas det första lövträdsskedet och det sista klimaxskedet som finns i den normala skogsutvecklingen. Skogarnas medellivslängd har förkortats. Trädbeståndet har blivit ensidigare, i synnerhet till förmån för granen på bekostnad av lövträden.

Ekonomiskogarna med ensidig åldersstruktur och färre trädarter uppstår genom jämgamla trädbestånd där äldre trädgenerationer saknas. Utvecklingen av ensidiga, jämgamla skogar effektiveras ytterligare av metoder, gräsbekämpning och röjning, som tryggar plantorna under de första utvecklingsfaserna. I en ekonomiskog avverkas det användningsdugliga virket så gott som i sin helhet. Medan skogen växer ersätts den naturliga utgallringen av gallringsavverkningar och det finns praktiskt taget inget naturligt bortfall. De kvistar, s.k. skräpved och stubbar som

lämnas kvar i skogen är inte tillräckligt för att ersätta det trä som uppkommer och småningom dör i skogar i naturtillstånd.

Vid ekonomiskt nyttjande av skogarna eftersträvas i dag att produktionen skall bevaras på lång sikt, att skogarnas friskhet bevaras, att avkastningen höjs och att den biologiska mångfalden bevaras. Utgångspunkten är hållbart nyttjande och skydd. I praktiken har dessa mål och principer för skogsvården tills vidare inte kunnat trygga mångfalden i skogarna och bevarandet av naturskyddsvärden. Skogsbruksmetoderna är den största enskilda hotbilden för mångfalden i den finska naturen.

Beträffande mångfalden i flora och fauna är förlusten av de gamla skogarna den mest negativa förändringen. Den förändring som inträffat i skogarnas åldersstruktur under detta århundrade har varit olika i södra Finland och i norra Finland. I södra Finland har andelen gamla skogar, dvs. skogar över 80 år, vuxit långsamt i jämförelse med 1920-talet. I norra Finland har andelen gamla skogar, dvs. skogar äldre än 120 år, minskat med nästan hälften under samma tidsperiod. Många hotade växt- och djurarter är beroende av gamla skogar som är t.o.m. märkbart äldre än dessa och som bl.a. innehåller rikligt med dött virke. I dag känner man inte exakt till mängden sådan gammal naturskog. Enligt preliminära beräkningar finns det knappt 220 000 hektar sådana skogar i Finland söder om Uleåborgs län, naturskyddsområdena inberäknade. Detta utgör ca 0,2 % av den totala skogsarealen i detta område.

Avverkningen och granens frammarsch hotar även lundarna, vilka på samma sätt som gamla skogarna är synnerligen viktiga för florans och faunans mångfald. I vårt land har det alltid funnit relativt sett få lundar, och en stor del av dessa röjdes till odlingsmark redan i ett tidigt skede. I dagens skogar är lundarnas andel endast ca 1 % i landets södra delar, i de norra delarna är siffran klart lägre.

Förutom av reduceringen av de gamla skogarnas och lundarnas totala yta hotas många organiska arter av att dessa områden splittras upp. De lundar och gamla skogar som finns kvar är för det mesta små områden. Avståndet mellan populationer som endast trivs i dessa skogstyper kan uppgå till flera hundra kilometer. Detta innebär att förlusten av en art i ett lund- eller urskogsområde kan bli bestående på grund av den dåliga spridningsförmågan.

Vid skogshanteringen har man strävat efter

mjukare metoder de senaste åren, metoder som bevarar eller ökar biologisk mångfald. Såväl skogscentralen Tapio som forststyrelsen har utarbetat nya skogshanteringsdirektiv som betonar mångsidigare skogsvård och beaktande av naturskyddsaspekter, även hotade arter. Dessutom beaktar forststyrelsen numera bevarandet av biologisk mångfald allt tydligare i sin egen verksamhet.

En arbetsgrupp vid jord- och skogsbruksministeriet har gjort en framställning om miljöprogram för skogsbruket. Det koncentrerar sig på bevarandet av mångfalden i skogsnaturen som en organisk del av skogsbruksplaneringen och vården och nyttjandet av skogarna.

Myrar och kärr

I vårt land har det ursprungligen funnits mer än 100 000 km² myrar och kärr, dvs. nästan en tredjedel av den totala ytarealen. Kärren har odlats upp eller röjts till naturängar i ett tidigt skede, men ännu på 1950-talet var kärren för det mesta i naturtillstånd också i landets södra delar. För ca 30 år sedan inleddes omfattande maskinella utdikningar av kärr och myrar för att främja skogstillväxten. Till följd av utdikningen har skogsarealen ökat med mer än en miljon hektar efter mitten av 1960-talet. I landets södra delar finns vidsträckt områden utan ett enda odikat större kärr. Vid sidan av utdikningen har också torvindustrin blivit en hotbild för biologisk mångfald i kärr- och myrlandskap. För produktion av bräntorv har man reserverat ca 1 000 km² mark.

Selektiv utdikning har selektivt gällt dels skogbevuxna kärr, tallmyrar och skogskärr, dels frodiga kärr, framför allt rikkärr. Med tanke på biologisk mångfald har utdikningarna av rikkärr och frodiga skogskärr varit de mest skadliga åtgärderna. Redan från första början har Finland haft få rikkärr och en stor del av dem har tagits i bruk som odlingsmark redan tidigare. I dag återstår endast en bråkdel av rikkärr, i södra och mellersta Finland har de försvunnit nästan helt.

Ett omfattande program för skydd av myrar och kärr har säkerställt att en stor areal bevarats i naturtillstånd i synnerhet i norra Finland. De fattigaste myrarna och kärren i norra Finland utdikas inte längre. I södra Finland hotas kärrmarkerna och den biologis-

ka mångfalden i dem fortfarande av nydikningen i stor utsträckning. Kompletteringen av skyddsprogrammet koncentreras därför till skydd för de kvarvarande rika kärrmarkerna.

Vattenmiljöer

Ca 10 % av Finlands yta är sjöar, träsk och rinnande vattendrag. Under 1900-talet och i synnerhet under de senaste årtiondena har det inträffat flera förändringar i våra vatten som varit till skada för biologisk mångfald. De viktigaste bland dessa förändringar är olika vattenregleringsprojekt, dammbyggen, muddring och rensning. I Finland finns numera endast få större vattenområden i naturtillstånd, de flesta i nordligaste Lappland. Utöver vattenbyggnationen har förändringarna i vattnets kvalitet, eutrofieringen, nedsmutsningen och försurningen haft skadliga effekter på många växt- och djurarter.

Mindre vatten som är typiska för Finlands natur, t.ex. bäckar, källor och tjärnar, har ofta förstörts till följd av skogsbruk och byggande, i synnerhet i södra Finland. I en utredning som vatten- och miljöstyrelsen låtit utföra visar resultaten att färre än 10 % av de mindre vattendragen är i naturtillstånd i de flesta vatten- och miljödistrikten. Värst eutrofieras vattnen, vid sidan av avloppsvattnen från samhälle och industri, av diffusionsbelastningen från främst jord- och skogsbruket samt fiskodlingarna. Även om en positiv utveckling har ägt rum inom vattenvården, är utsläppen av avloppsvatten ännu alltför stora på många ställen. Dessutom har belastningen från jordbruk, fiskodling och torvtäkt t.o.m. ökat ställvis. Fortfarande finns det brister i kännedomen om nedsmutsningens och eutrofieringens effekter på den biologiska mångfalden.

Efter det att forsskyddslagen (35/87) trädde i kraft kan kraftverksbyggena inte längre anses utgöra något väsentligt hot. På vatten- och miljöstyrelsens initiativ har metoder för miljökonsekvensbeskrivning utvecklats i samband med vattenbyggnation. På detta sätt kan behovet av skydd för biologisk mångfald beaktas.

Fångst och insamlande

Allt sedan svedjebrukstiden har jakten haft

stor effekt på de djurbestånd som är föremål för jakt. Först blev de värdefulla pälsdjuren föremål för jakt i stor omfattning. Ibruktagnad av eldvapen i slutet av 1800-talet effektiviserade jakten märkbart. Som en följd härav försvann bävern och skogsrenen helt. Dessa har sedermera kommit tillbaka. Systemet med skottpenning reducerade storviltet och sälbestånden kännbart. Till följd av alltför stor avskjutning minskade de stora vilda djuren snabbt i antal och i mitten av 1900-talet var bestånden i stor utsträckning beroende av inflyttningen från Ryssland. Vissa arter som i dag förekommer rikligt har varit nära att försvinna till följd av jakt, t.ex. älgen på 1910- och 1920-talen.

På detta århundrade har jakten fått en i många avseenden ny karaktär, och det forna näringsfånget är numera nästan enbart en fritidssysselsättning. Samtidigt har antalet jägare vuxit kraftigt. Genom finansieringsåtgärder och jaktbegränsningar är jakten så väl reglerad att den i dag inte längre hotar våra djurarter på samma sätt som tidigare.

Veterligen har endast en fiskart, malen, utrotats i Finland genom fiske. Den försvann ur våra vatten ungefär vid sekelskiftet. Dessutom har många lokala fiskbestånd av olika arter utfiskats i olika vatten. Lokalt kan dock fisket utgöra ett hot, om fiskbestånden av andra orsaker är svaga, t.ex. förstörda lekplatser. Alltför kraftigt fiske utgör numera ett av hoten för de sista naturbestånden av havslax och havsöring. Effektivt fiske bedrivs såväl ute till havs som i vattendrag och vid dessas mynningar, vilket betyder att honorna inte i tillräckliga mängder kan stiga upp i vattendragen för att leka. Fisket kan också innebära faror för andra djur. Fiske med nät innebär ställvis betydande reduceringar av sälbestånden, också beträffande sälarna i Saimen. Det är i synnerhet kutarna som lätt drunknar i näten. På de viktigaste sälförökningsplatserna har man kommit överens om begränsningar av fisket med mycket positiva resultat.

Insamlandet av djur- och växtprov är fortfarande en rätt populär fritidssysselsättning. I allmänhet hotas inte djur- och växtpopulationerna av verksamheten, eftersom den kan regleras genom inskränkningar och fredningar. Dessutom informerar vetenskapliga samfund och hobbyföreningar om riktiga insamlingsmetoder.

Kemiska skadeverkningar

Miljögifterna, såsom klorade kolväten (t.ex. DDT), polyklorade bifenyler, dvs. PCD-ämnen, samt vissa kvicksilverföreningar, är sådana kemiska föreningar som långsamt bryts ned och samlas i organismerna där de försvårar dessas livsfunktioner. Det har konstaterats att miljögifter samlas i synnerhet i rovdjur i slutändan av en näringskedja, t.ex. i sälar och rovfåglar. De rovfåglar som lidit mest i Finland är pilgrimsfalken och havsörnen. Detta gäller även i andra länder. Hos dessa fåglar inträffade en märkbar nedgång i produktionen av ungar på 1960- och 1970-talen. Också i gråsälen och vikarsälen hittades höga DDT- och PBC-halter under samma tidsperiod, och av denna anledning har de drabbats av svåra fortplantningsstörningar. Under den senaste tiden har skadorna till följd av miljögifter minskat något. Å andra sidan kommer det hela tiden ut nya kemiska ämnen i naturen, t.ex. olika slags tunga metaller, vilkas effekter på de levande organismerna inte ännu är kända i tillräckligt hög grad.

Bekämpningsmedlen, dvs. pesticider som ogräsmedel, insektsmedel och svampgifter, är i allmänhet snabbt nedbrytbara föreningar och av denna anledning anses de inte som egentliga miljögifter. Med tanke på biologisk mångfald ligger problemet med bekämpningsmedel däri att också andra arter än de som bekämpas lider av användningen. I Finland har användningen av bekämpningsmedel lett till stora förändringar framför allt i fråga om växtligheten och mikroorganismerna på åkrar och längs vägar.

Oljeolyckor hotar i synnerhet livet i Östersjön, även om Östersjön tills vidare har klarat sig från storkatastrofer. Skadorna vid oljeolyckor uppträder främst i form av nedsmutning av stränderna och de påverkar sjöfågelbestånden, fiskbestånden, bottenorganismerna samt växt- och djurplankton. Verkningarna efter en oljekatastrof syns i 2—20 år i den marina miljön. Oljeolyckor har uppenbarligen inte medfört bestående skador i ekosystemet ute till havs i Östersjön. Av insjöarna är Saimen mest utsatt. Här kan en oljeolycka medföra stora problem för t.ex. saimenvikaren.

Luftföroreningarna består av flera olika del-faktorer, av vilka svaveldioxid, kväveoxider, kolväten och kolmonoxid är de viktigaste. De härstammar huvudsakligen från industri, energiproduktion och trafik. Framför allt svavel-

och kväveoxiderna förorsakar s.k. surt nedfall. Barrträden är särskilt känsliga för luftföroreningar och surt nedfall. Tills vidare har skadorna på trädbeståndet i Finland inskränkts till omgivningarna runt bosättningscentra och industrier.

Byggande

Byggandets betydelse som ett hot mot biologisk mångfald har vuxit hela tiden och i synnerhet i slutet av 1980-talet har det vuxit mer än de andra hotbilderna. Som en följd av högkonjunkturen i slutet av årtiondet har allt större markområden använts för fritidsbyggnad, t.ex. fritidsbostäder, slalombackar och golfbanor. Byggandets effekter på biologisk mångfald betyder i allmänhet en reducering och splittring av den naturliga livsmiljön. I många fall gäller behovet av byggnation de områden som är särskilt värdefulla för biologisk mångfald eller med tanke på hotade arter.

Mest byggs det i närheten av de stora städerna för att fylla behovet av bostadsområden, industri och energiproduktion. I huvudstadsregionen, men också i landskapscentra, har samhällsstrukturerna decentraliserats till följd av bättre rörlighet. Nybyggnationen sprider sig till tidigare glesbygdsområden där man hittills har haft större områden i naturtillstånd. Verksamheter som är nödvändiga för samhällsservicen, men som inte passar nära bosättning, t.ex. avfallshantering, energiproduktion och trafik, kräver stora områden. De bättre vägarna medför ökade trafikvolymerna och större hastigheter. Samtidigt accentueras skadorna av trafiken, dvs. ökade utsläpp, buller och andra störningar.

Byggandet vid stränderna och markanvändningen i detta sammanhang har ökat i takt med att levnadsstandarden ökat och människorna fått mera fritid. Andelen stränder som tagits i bruk för stadsbetonat boende och industri är relativt liten. Strändernas karaktär har kanske ändrats mest av den osammanhängande och oplanerade ökningen av fritidsbebyggelsen. För närvarande finns ca 350 000 fritidshus i Finland och detta antal ökar med 8 000—10 000 hus om året. Sammanlagt 80 000 kilometer stränder har byggt ut, detta betyder mer än 40 % av vår strandlinje. Fritidsbebyggelsen har en tudelad effekt. Dels innebär den att känsliga djur störs under häckningstiden genom att

trafiken i vattenområdena ökar, dels står fritidshusen tomma större delen av året och medför sålunda omväxling i strandmiljöerna och skapar nya biotoper för arter som kräver kulturmiljöer.

Den ökade fritiden syns också i form av större byggnation som har samband med annan fritidsverksamhet. Antalet slalombackar och golfbanor har t.ex. ökat märkbart de senaste åren. I vårt land finns ca 150 slalombackar och nya backar planeras. Slalombackar byggs dels i stora turistcentra, dels för lokalt bruk på mindre kullar. Behovet av skydd för berg, kullar och fjäll i södra Finland och den biologiska mångfalden i dessa områden är emellertid dåligt utredd.

Enligt utredningar som regionplansförbunden låtit utföra var den totala förbrukningen av sten i Finland i medeltal 44,7 miljoner m³ i slutet av 1980-talet, och man räknar med att den skall fortsätta att vara ungefär likadan de närmaste åren. De ur rikssynpunkt värdefulla åsarna har skyddats genom marktäckningslagen (555/81). All förekomst av hotade arter har emellertid inte fått automatiskt skydd och därför är grustäkterna fortfarande ett betydande hot för biologisk mångfald.

1.3. Hotade arter och skyddsåtgärder

Den första heltäckande förteckningen över Finlands hotade arter ingick i betänkandet av kommissionen för skydd av hotade djur och växter (KB 1985:43). I betänkandet av kommissionen för övervakning av hotade djur och växter (KB 1991:30) presenteras en granskad uppfattning av hotbilden. I de utredningar som gjorts definieras begreppet hotade art så att det innebär att en art är på väg att försvinna från vårt land till följd av mänsklig verksamhet.

Av Finlands 42 000 kända levande arter undersöktes 17 500 arter som eventuellt hotade, dvs. 42 % av hela artbeståndet, enligt övervakningskommissionens uppföljning. Av dessa arter ansågs 9,6 % vara utrotningshotade. Det bedömdes att det finns sammanlagt 1 692 hotade arter i Finland. Av dessa har 138 försvunnit, mycket hotade är 217, utsatta är 308 och 1 029 kräver uppmärksamhet. I jämförelse med den första undersökningen fanns det nu 600 fler hotade arter. Detta beror huvudsakligen på att nya organismgrupper togs med i bedömningen. 107 arter som be-

dömts som hotade i den första studien kunde avföras, eftersom dessa inte längre ansågs vara hotade.

Av de hotade arterna var 61 ryggradsdjur, 733 ryggradslösa djur, 227 kärlväxter samt 671 arter var sporeväxter och svampar. Antalet hotade arter har vuxit inom alla grupper förutom i gruppen ryggradsdjur. Störst har ökningen varit i fråga om vissa insektgrupper, mossor, stora svampar och lavar.

Även om antalet hotade arter vuxit med två tredjedelar, har fördelningen i fråga om orsakerna till hotbilden förblivit så gott som oförändrade. Ca 43 % av alla hotade arter lever i skogarna. Därför är skogsbruket den främsta riskfaktorn med tanke på bevarandet av våra arter. Särskilt betydelsefullt för artbeståndet är reduceringen av lövträd och murkna träd.

Viktiga livsmiljöer för hotade arter är också olika kulturmiljöer (21 %), berg (9 %), vatten (9 %), stränder (8 %) och kärr (5 %). Efter åtgärder i samband med skogsvården är de viktigaste hotande faktorerna den förlust av ängar som följt av förändrad boskapsskötsel och andra förändringar samt av byggandet och kemiska risker, t.ex. miljögifter, luftföroreningar, olja och nedsmutsning av vattnen.

Bland hotbilderna har den relativt sett största ökningen jämfört med den första studien skett i fråga om ofredande och landskaps slitage samt byggande. De andra betydande faktorerna (åtgärder i samband med skogsvård, igenväxande ängar och kemiska risker) är ungefär de samma som tidigare. Däremot har betydelsen av fångst och insamlade minskat.

Redan i årtionden har naturresurserna i vårt land varit effektivt nyttjade. Följderna härav ses som stora förändringar i den ursprungliga naturen och organismbeståndet, i synnerhet som antal hotade arter. De viktigaste formerna för bevarande av biologisk mångfald har blivit lagfästa artskydd och reglerat nyttjande samt upprättande av naturskyddsområden.

I Finland finns den för skydd och nyttjande av naturligt förekommande djur- och växtarter viktigaste lagstiftningen i lagen om naturskydd (71/23), jaktlagen (615/93) och lagen om fiske (286/82).

Genom lagen om naturskydd och de författningar som utfärdats med stöd av den har heltäckande fredning gjorts i hela landet eller en del av landet beträffande de naturligt förekommande däggdjur och fåglar som inte är villebråd eller skadedjur enligt jaktlagen, Fin-

lands kräldjur med undantag av huggormen, samtliga groddjur, en grupp ryggradslösa djur, bl.a. fjärilar samt mer än 150 kärlväxter, ormbunkar och mossväxter. Artfredningarna enligt lagen om naturskydd garanterar dock inte bevarandet av arternas livsmiljöer.

Lagen om naturskydd, som stiftades år 1923, har senast ändrats åren 1978 (153/87) och 1991 (672/91). Som bäst bereds en totalrevidering av lagen. De senaste ändringarna av lagen har bl.a. koncentrerats till förbättrandet av de hotade arternas ställning. I 1991 års delreform stadgades bl.a. om uppföljning och skydd för hotade arter och om skyddsplaner för arter som skall skyddas med ett särskilt beslut av statsrådet och om det system med anmälningskyldighet som gäller för platser där dessa arter uppträder. Lagen innehåller tills vidare inte något automatiskt skydd för platser med hotade arter, ett system som är brukligt i många länder.

År 1993 stiftades en helt ny jaktlag (615/93). Då ändrades bl.a. förteckningarna över villebråd och icke-fredade djur samt reglerna om jakt på dessa arter. Många hotade arter överfördes till lagen om naturskydd. Dessutom gjordes reglerna strängare i fråga om jakt på visst storvilt samt utplantering av främmande villebråd.

1982 års lag om fiske innehåller flera regler om nyttjande, skötsel och förökning av fiskbestånd. Lagen om fiske syftar till att vattenområdena skall ge en så stor avkastning som möjligt vid fiske. Fisket kan regleras bl.a. genom att bestämma minimimått för fångsten, fredningstider och begränsningar i fråga om användningen av fiskeredskap. Enligt lagen om fiske kan också särskilda fredningsdistrikt upprättas på vattenområden där värdefulla fiskarter leker eller uppehåller sig eller som de anlitar såsom vandringsled.

Lagen om Forststyrelsen (1169/93) förutsätter att forststyrelsen beaktar skyddandet av den biologiska mångfalden och en ändamålsenlig ökning av denna som en väsentlig del av den hållbara skötseln och användningen av naturresurserna. Dessutom är andra betydande ändringar av skogslagstiftningen aktuella. På basis av arbetet i arbetsgruppen för ett miljöprogram för skogsbruket är en ny skogslag under beredning. Denna lag skall samla de centrala målen för nyttjandet av skogarna och bevarandet av skogsnaturen. Lagstiftningen om skogs-

förbättring kommer också att utvecklas i denna riktning.

Åland har sin egen lagstiftning som grundar sig på självstyrelselagen. Den åländska jaktlagen har senast granskats år 1991 och naturvårdslagen från år 1977 som bl.a. reglerar artfredning av andra arter än villebråd har ändrats flera gånger under de senaste åren.

Skyddet för vilda växter och djur har främjats i takt med och i många fall betydligt före utvecklandet av lagstiftningen på området. I detta arbete har naturskyddsorganisationers och frivilliga krafters insatser varit synnerligen betydelsefulla. För närvarande har uppgifter om förekomstplatser m.m. för hotade arter samlats i en särskild databank (UHEX), som utgör en del av vatten- och miljöstyrelsens datasystem. Likaså har ett uppföljningssystem utarbetats för hotade arter. Detta system engagerar naturskydds- och jaktmyndigheter, universitet och museer samt frivilligorganisationer på området. Ca 100 artvisa skyddsplaner för hotade arter håller på att färdigställas under ledning av miljöministeriet. Skötseln av hotade arters livsmiljöer handhas av såväl naturskyddsorganisationer som myndigheter. Åtgärderna

kan gälla livsmiljöerna i allmänhet, t.ex. lövängar och gräsvallar, eller skötsel av vissa livsmiljöer.

In situ-bevarandet av vilda växter och djur är det primära. Beträffande bevarandet av den traditionella mångfalden hos finska husdjur och odlingsväxter kombineras formerna för bevarande *in situ* och *ex situ*. Individer av finska husdjursraser — t.ex. boskap, finskt får och finsk häst, lanthöns — bevaras såväl som levande populationer som i embryonalbanker där den genetiska resursen förvaras i djupfryst tillstånd. Beträffande odlingsväxterna har lantbrukets forskningscentral bevarat prov av de gamla inhemska arterna.

Nätet av naturskyddsområden i Finland, som baserar sig på lagen om naturskydd, har allt sedan 1970-talet utvecklats med hjälp av riksomfattande skyddsplaner och skyddsprogram. För programmen har man så heltäckande som möjligt valt ut de mest värdefulla och representativa objekten beträffande bestämda naturtyper. Statsrådet har förbundit sig att genomföra dessa program genom sina principbeslut (tabell 1), vilka främst styr endast myndigheternas verksamhet.

Tabell 1. Riksomfattande naturskyddsprogram

namn	areal/områden		år
	ha	st	
Utvecklingsprogram för national- och naturparksnätet	291 000/34		1978
Basprogram för myrskyddsområden	490 000/600		1979, 1981
Vattenskyddsprogram för fåglar	84 300/289		1982
Åsskyddsprogram	96 000/159		1984
Lundskyddsprogram	5 300/436		1989
Strandskyddsprogram	70 000/127		1990
Skyddsprogram för gamla skogar i södra Finland	23 000/150		1993

Förutom programbesluten har statsrådet fattat beslut om skydd av många enskilda områden, t.ex. om grundandet av Urho Kekkonens nationalpark år 1980.

Skyddet för forsar och rinnande vatten har genomförts med hjälp av forsskyddslagen samt lagarna om specialskydd för Ounasjoki (703/83) och Kyro älv (1139/91).

Större naturskyddsområden har kunnat upp-

rättas endast på statens mark. Staten anskaffar privatägda områden som hör till skyddsprogrammen. En annan möjlighet är att på ansökan av markägarna bilda ett enskilt skyddat område genom beslut av länsstyrelsen.

För skyddsändamål har staten anskaffat sammanlagt 120 000 hektar åren 1971—1993. Största delen är områden som hör till olika skyddsprogram. Enskilda skyddade områden

omfattar 21 000 hektar (markområden), av vilket ca 8 300 hektar har fredats mot ersättning, som betalats av staten. De senaste åren har skyddsprogrammen realiserats på

7 000—15 000 hektar om året. Olika naturskyddsområden och läget beträffande realiseringen av dessa presenteras i tabell 2.

Tabell 2. Olika naturskyddsområden och situationen 1.1.1993 (markområden, utom i fråga om vattenområdena för fåglar)

Naturskyddsområden	Upprättade områden		Icke realiserade		Sammanlagt
	ha	st	Statens	Enskilda	
Nationalparker	637 400	27	25 000	3 040	678 940
Naturparker	149 000	19	—	—	149 000
Myrskyddsområden	397 000	173	88 000	96 000	581 000
Vattenområde för fåglar ...	—	—	3 700	78 300	82 000
Lundar	1 250	53	650	3 400	5 300
Stränder (uppskattning) ...	—	—	22 000	50 000	72 000
Särskilda skyddade områden	37 400	30	51 000	2 000	90 400
Enskilda skyddade områden	20 500	900	—	—	20 500
Ödemarker	1 378 000	12	—	—	1 378 000
Sammanlagt	2 656 550		167 850	232 740	3 057 140

National- och naturparkerna utgör grundpelare i det nätverk som bildas av Finlands naturskyddsområden och som kompletteras av andra program. I fråga om de skyddsprogram som godkännts av statsrådet har programmet för utvecklande av national- och naturparkerna avancerat längst. Nästan 90 % av dessa områden har redan fått lagfäst skydd.

De första omfattande myrskyddsprogrammen utarbetades redan på 1960-talet. På basis av dem fredade forststyrelsen en stor del av de myrar som den hade i sin ägo. I det grundläggande myrskyddsprogrammet som utarbetades för att intensifiera myrskyddet, ägdes ursprungligen två tredjedelar av marken av staten. Största delen av dessa områden har fredats som lagfästa myrskyddsområden.

Till skyddsprogrammet för fågelvatten hör rika sjöar och havsvikar som är områden med rikt våtmarksfågelliv och växtlighet. Största delen av de områden som hör till skyddsprogrammet är fortfarande i privat ägo. Endast ca 5 % av programmet har realiserats tills vidare. Dessutom har vissa enskilda skyddade områden upprättats. Fågelvattnen är ofta i samfärd ägo, vilket försvårar skyddåtgärderna. Å andra sidan skyddar 7 kap. 3 § vattenlagen områden som är betydelsefulla i naturskyddshänseende för torrläggning och reglering. Många fågelvat-

ten skulle kräva snabba rehabiliteringsåtgärder för bevarandet av naturvärden. I många fall innebär detta en höjning av vattennivån till den nivå som fanns före torrläggningen. Likaså skulle slätter eller avbetning öka den biologiska mångfalden i dessa vatten.

Avsikten med skyddet för lundskogarna i lundskyddsprogrammet är att säkerställa att den för olika delar av landet typiska lundväxtligheten bevaras. Med tanke på mångfalden i vår skogsnatur är lundskyddet ytterst viktigt. Bevarandet av lundväxtligheten förutsätter aktiva åtgärder framför allt i södra Finland. Ungefär en femtedel av programmet har redan realiserats.

Åsskyddsprogrammet avviker från de andra skyddsprogrammen så till vida att de åsar som omfattas av programmet bevaras i orört skick huvudsakligen med stöd av marktåktslagen, utan att områdena ombildas till egentliga naturskyddsområden.

Avsikten med strandskyddsprogrammet är att skydda de strand- och skärgårdsområden som är värdefulla för natur- och landskapsvärden samt allmän rekreation. Genom programmet vill man också förebygga hoten mot olika organismarter, t.ex. genom åtgärder som säkerställer att saimenvikarens boplatser bevaras i naturtillstånd. Av de ca 8 000 strandkilo-

meter som ingår i programmet är uppskattningsvis 60 % i privat ägo. Inom knappt två år från det att programmet fastställdes har realisering sökts på initiativ av markägarna för ca 25—30 % av de privatägda områdena. Realiseringen har påskyndats av de stora ekonomiska förväntningar som finns beträffande stränderna. Under två års tid har det varit möjligt att realisera endast 5—10 % av programmet till följd av de små anslagen.

År 1989 beslöt statsrådet om särskilt skyddade arter, som sammanlagt uppgår till 71 stycken. En viktig form av skydd är bevarandet av arternas livsmiljöer, vilket sker antingen genom upprättandet av naturskyddsområden eller genom överenskommelse med markägarna om åtgärder som stöder artens levnadsförhållanden.

Genom ödemarkslagen som stiftades år 1991 (62/91) upprättades 12 ödemarksområden i nordligaste Lappland. Den totala arealen av dessa områden är i stort sett lika stor som alla egentliga naturskyddsområden tillsammans. Många ödemarker har en mycket rik natur i vilt tillstånd. Meningen är att de skall bevaras i detta tillstånd för naturnäringarna och mångsidigt nyttjande.

De specialskogar som forststyrelsen och skogsforskningsinstitutet beslutat om, dvs. s.k. naturvårdsskogar, gamla skogar och dikningsfredade skogar, är områden som innehåller värdefulla skogar och myrar. De har utgjort en viktig kärna i många naturskyddsområden som upprättats de senaste åren. För närvarande torde det finnas sammanlagt ca 300 000 hektar dylika specialskogar utöver övriga naturskyddsområden.

På statens marker, de lagfästa ödemarkerna inberäknade, har tills vidare skyddats ca 457 000 hektar skog, vilket utgör 2,3 % av landets totala skogsareal. Största delen, dvs. mer än 300 000 hektar av naturskyddsområdena finns i norra Finland, dvs. norr om linjen Pelkosenniemi—Kolari. I södra Finland, dvs. söder om Uleåborgs län, finns endast 47 500 hektar skog i naturskyddsområdena, vilket utgör drygt 0,5 % av skogsarealen i södra Finland.

För att situationen skall kunna förbättras i synnerhet beträffande skyddet av gamla skogar har en kartläggning av skogarna inletts. På basis av kartläggningen och andra utredningar fattade statsrådet ett principbeslut den 3 juni 1993 om ca 150 skyddade områden i södra och

mellersta Finland. Initiativet kom från miljöministeriets arbetsgrupp för skydd för gamla skogar. Sammanlagt uppgår dessa skyddade områden till ca 23 000 hektar.

På privat mark upprättas skyddade områden genom beslut av länsstyrelsen. För närvarande finns ca 1 100 skyddade områden på privat mark. Dessa områden är av väldigt varierande karaktär och de är ofta ganska små. Endast en del av dem är fullständigt skyddade, medan syftet med många områden är att bevara skönheten i landskapet eller växtlighetens allmänna drag. Med tanke på skyddet för hotade arter kan dessa områden vara av stor betydelse, och de har ofta upprättats för att skydda någon bestämd art.

I landskapet Åland finns 23 naturskyddsområden som upprättats med stöd av naturvårdslagen. Dessa omfattar sammanlagt något över 1 000 hektar mark. Med stöd av jaktlagen har fem fågelskyddsområden upprättats på Åland.

Miljöministeriets landskapsarbetsgrupp färdigställde en utredning om landsbygdens kulturlandskap år 1993. Antalet landskap som är av riksomfattande värde uppgår till sammanlagt 127 med en areal av sammanlagt 676 500 hektar. Sammanlagt 171 områden befanns vara värdefulla i regionalt hänseende. I utredningarna hade dessutom det traditionella landskapet tagits med i form av exempel. Meningen är att ett principbeslut av statsrådet skall utarbetas, som skall utgöra grunden för utvecklandet av landskapsvärden.

Miljöministeriets arbetsgrupp för specialskydd av vattenområdena har i sitt förslag från år 1992 framställt specialskydd för 68 vattenområden eller delar av vattenområden. Föremålen för de föreslagna skyddsåtgärderna är alla av internationellt eller riksomfattande skyddsvärde. Som urvalskriterier har använts faktorer i samband med biologisk mångfald, t.ex. vattenområdenas betydelse för hotade arter. Meningen med förslaget är bl.a. att sådan verksamhet i specialskyddsområdena som enligt vattenlagen förstör eller ändrar vattenområdet, skall kunna beaktas.

2. Konventionens huvudsakliga innehåll och dess betydelse

2.1. Konventionens huvudsakliga innehåll

Konventionen om biologisk mångfald är till

sin natur ett ramavtal som överlåter till parternas nationella bestämmanderätt de flesta besluten om tillämpningen av konventionsbestämmelserna. Till största delen innehåller konventionen allmänna mål och principer och uppställer inga detaljerade skyldigheter för konventionsparterna.

De viktigaste anvisningarna för den nationella tillämpningen av konventionen i anslutning till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald finns i artikel 1, som presenterar konventionens mål, och i artikel 6, som förutsätter att varje konventionspart skall upprätta en strategi, plan eller program för nationellt bevarande och nyttjande av biologisk mångfald, i enlighet med sina egna förhållanden och sin egen förmåga.

Konventionen innehåller allmänna principer som parterna skall iaktta vid bevarandet och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. I konventionen presenteras en mängd viktiga åtgärder för främjande av *in situ*-bevarande av biologisk mångfald. Hit hör bl.a. att bevarande och hållbart nyttjande tas med i det övriga beslutsfattandet i samhället, att mångfald som är viktig för bevarande och hållbart nyttjande utreds och uppföljs, att produktion och verksamhet som har skadliga effekter på mångfald regleras, att systemet med skyddade områden utvecklas och att hotade arter skyddas.

Konventionen innehåller också bestämmelser om de sätt som konventionsparterna skall använda för reglering och beredskap inför risker i samband med användningen och frisläppandet av modifierade levande organismer vilka sannolikt har skadliga verkningar på biologisk mångfald.

Utöver *in situ*-bevarandet betonar konventionen också *ex situ*-bevarandet på samma sätt. Konventionsparterna skall i synnerhet understödja och främja upprättandet i utvecklingsländerna av sådana institutioner som behövs för *ex situ*-bevarande och främja forskning i biologisk mångfald i ursprungsländerna.

I konventionen definieras hållbart nyttjande som verksamhet där biologisk mångfald till följd av utnyttjande inte minskar på lång sikt. Detta eftersträvas bl.a. genom att man samordnar existerande former för nyttjande av mångfald med bevarande och hållbart nyttjande samt genom att man skapar olika drivfjädrar som främjar bevarandet av mångfald. Konventionen förutsätter miljökonsekvensbedöm-

ningar (MKB) i samband med projekt som sannolikt kommer att ha betydande skadliga effekter på biologisk mångfald.

Konventionen förutsätter att metoder skapas för utbyte av information och konsultationer om åtgärder inom ramen för konventionsparternas nationella lagstiftning eller kontroll vilka sannolikt kommer att ha betydande skadlig effekt på områden som hör till en annan stat eller som ligger utanför den nationella jurisdiktionen. Av konventionsparterna förutsätts dessutom nationell beredskap för nödgärder i situationer då allvarlig och direkt fara föreligger för biologisk mångfald. Vid behov bör även konventionsparterna komma överens om gemensamma nödplaner för sådana situationer.

Genom konventionen strävar man efter att underlätta tillträdet till genetiska resurser. Skall genetiska resurser nyttjas förutsätter detta att den levererande parten på förhand har samtyckt till leveransen, som sker på basis av ett avtal mellan den levererande och den mottagande parten. Konventionsparterna skall vidta de åtgärder som behövs för att främja fördelningen av kommersiell eller annan nytta som följer av användningen av de överlämnade resurserna. Fördelningen skall basera sig på villkor som avtalats gemensamt.

Konventionen förutsätter att konventionsparterna strävar efter att för utvecklingsländerna underlätta överföring av och tillgång på sådan teknologi som gäller bevarande och tillträde till biologisk mångfald eller som utnyttjar genetiska resurser. Enligt konventionen är biotekniken en väsentlig del av den teknologi som gör det möjligt att utnyttja biologisk mångfald. Bestämmelserna i konventionen gäller också teknologi som skyddas av immaterialrätten. Överföring av sådan teknologi skall ordnas i enlighet med lämpliga rättigheter inom immaterialrätten.

Konventionsparterna skall främja utbyte av information om bevarandet av biologisk mångfald och hållbart nyttjande samt främja vetenskapligt-tekniskt samarbete i ärendet. I samverkan skall uppmärksamhet fästas vid utvecklande och stärkande av nationella färdigheter, i synnerhet i utvecklingsländerna.

Genom konventionen har upprättats en finansieringsmekanism som hjälper utvecklingsländerna att få finansiella resurser från industriländerna för genomförandet av konventionen. Som interimistisk mekanism fungerar Globala miljöfonden (GEF). Konventionsparternas

första konferens skall besluta om en permanent finansiell mekanism som kommer att sortera under partskonferensen.

2.2. Konventionens betydelse

Konventionen är den första globala miljökonventionen som gäller den organiska helheten i naturen, dvs. mångfalden beträffande samtliga växter, djur, mikroorganismer och dessas livsmiljöer. Bevarandet av allt detta är värdefullt i sig.

Konventionen är också den första internationella överenskommelsen om genetisk mångfald. Konventionen konstaterar att det är en gemensam angelägenhet för hela mänskligheten att bevara biologisk mångfald. Konventionen ger en möjligast bred definition av biologisk mångfald och förutsätter övergripande bevarande och hållbart nyttjande av mångfald inom ramen för nationella strategier. Konventionen betonar *in situ*-bevarande som den viktigaste formen för åtgärder, med *ex situ*-bevarande som komplettering. De anförda metoderna för bevarande *in situ* är sådana som är i allmänt bruk i såväl industriländerna som utvecklingsländerna och som också ingår i andra överenskommelser om naturskydd. *In situ*-principerna finns inte i andra internationella överenskommelser i samma omfattning som i denna konvention. Nytt är bl.a. medtagandet av miljökonsekvensbedömningarna i bevarandet av mångfald.

Konventionen beaktar det faktum att biologisk mångfald inte är jämnt fördelad över jordklotet. Det södra halvklotet, där de flesta länderna är utvecklingsländer, är klart rikare beträffande mångfalden än det norra halvklotet. Bevarandet av mångfalden blir sålunda mera betungande för utvecklingsländerna som har ett skriande behov av alla sina resurser för att trygga den samhälleliga och ekonomiska utvecklingen. Konventionen förutsätter att industriländerna delar utvecklingsländernas börda i fråga om bevarandet av biologisk mångfald, bl.a. genom att ge dem den tilläggsfinansiering som behövs samt genom att främja teknologisamarbetet.

Konventionen erkänner staternas suveräna rätt till sina egna naturtillgångar, vilket innebär att även beslutanderätten över överlåtandet av genetiska resurser ligger hos de nationella regeringarna. Utsagd på detta sätt är principen

ny för det internationella utbytet av genetiska resurser, som har varit så gott som helt fritt ända fram till de senaste åren.

Bestämmelserna i konventionen eftersträvar framför allt att konventionsparter som har rika genetiska resurser skall få del av den nytta de levererade resurserna medför. Konventionsparterna uppmanas att dela nyttan av genetisk resursforskning med den levererande parten och att i mån av möjlighet bedriva biotekniskt och annat forskningsarbete i samverkan med den levererande parten. På detta sätt försöker man förbättra i synnerhet utvecklingsländernas forskningsfärdigheter och öka dessas möjligheter att få nytta av forskningen i industriländerna.

Konventionen strävar också efter att främja överföring till i synnerhet utvecklingsländerna av teknologi som har samband med bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald och som utnyttjar genetiska resurser. I synnerhet kunde överföringar av teknologi som utnyttjar genetiska resurser ha större betydelse också för den ekonomiska utvecklingen i utvecklingsländerna.

Konventionen om biologisk mångfald är den första globala konventionen som också tar upp biotekniskt modifierade organismer och eventuella skadeverkningar som användningen av dem kan ha. Konventionen i sig skapar ännu inte internationella procedurer för överföring av sådana organismer eller av teknologi som gäller dem, utan konventionsparterna bör separat överväga att upprätta ett separat protokoll i ärendet.

2.3. Åtgärder som förutsätts av konventionen

I syfte att verkställa konventionen skall också Finland upprätta strategier, planer och program för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Reglering av bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald med stöd av vår naturskydds-, jakt- och fiskelagstiftning betyder att många av konventionens mål uppfylls. En nationell strategi för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald förutsätter dock ännu mera heltäckande åtgärder.

Konventionen är till sin karaktär ett ramavtal och dess bestämmelser utgör i huvudsak principer som skall följas vid nationella åtgärder för bevarande av biologisk mångfald. Konventionsbestämmelserna uppställer inte detalje-

rade skyldigheter för den nationella lagstiftningen, och konventionen innehåller inte bestämmelser som strider mot gällande lagstiftning i Finland. Godkännandet av konventionen förutsätter dock att dess principer i tillämpliga delar beaktas i nya lagstiftningsprojekt, i sådana som är under beredning eller som blir aktuella i framtiden.

För upprättandet av en övergripande nationell strategi bör man utvärdera behovet av bevarandet av biologisk mångfald i Finland på det sätt som konventionen fastställer. Effekten och omfattningen av gällande skyddsåtgärder bör utvärderas och det bör utredas, vilken del av den biologiska mångfalden som kan bevaras genom skydds-, skötsel- restaurerings-, rehabiliterings- och andra åtgärder på skyddade områden eller utanför dessa, och på vilka villkor detta är möjligt.

Det har beräknats att genomförandet av de program för skyddade områden som statsrådet godkänt och bevarandet av hotade arters livsmiljöer kommer att kosta sammanlagt ca två miljarder mark. Årskostnaderna för dessa projekt är beroende av den takt de genomförs i. Tabell 3 visar miljöministeriets bedömning av de uppskattade årskostnaderna för vissa skyddsåtgärder som är viktiga för bevarandet av biologisk mångfald i Finland. Tabellen visar inte kostnaderna för administration, forskning och övervakning.

För närvarande har anslag om ca 167 milj. mk reserverats i statsbudgeten för kostnader enligt tabell 3. Inom ramen för detta skulle genomförandet av t.ex. programmen för skyddade områden ta ungefär 16 år i anspråk. Enligt miljöministeriets bedömning skulle ett fullt genomförande av skyddsåtgärderna, inbegripet genomförandet av de av statsrådet beslutade skyddade områdena på sju år, förutsätta årliga tilläggsanslag på ca 255 milj. mk.

Tabell 3. Årskostnader för vissa skyddade åtgärder

	milj. mk
Genomförande av programmen för skyddade områden på 7 år .	270
Skötsel av naturskyddsområden .	65*
Skydd för hotade arter	23
Skötsel av traditionella landskap .	64
Sammanlagt	422

* Nuvarande behov enligt statsbudgeten för 1994.

Konventionen betonar vikten av att bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald tas med i olika samhälleliga verksamheter. Särskild uppmärksamhet bör fästas vid säkerställandet av hållbart nyttjande av biologisk mångfald i den utsträckning som konventionen avser inom t.ex. skogsbruket, jordbruket och andra viktiga sektorer inom näringslivet. Den nationella strategin bör också ta ställning till frågan om regleringen av sådan produktion och verksamhet som är skadlig för biologisk mångfald.

Genomförandet av konventionens mål förutsätter forskning som inte finns att tillgå för närvarande, t.ex. om effekterna av utnyttjande av mångfald. Forskning som gäller bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, t.ex. LUMO-projektet som koordineras av vatten- och miljöstyrelsen, bör beakta konventionens mål.

Konventionen innehåller också bestämmelser om vissa arrangemang som för närvarande saknas i Finland eller som är bristfälligt skötta. Detta gäller anmälningsförfarandet om hot mot biologisk mångfald i en annan stat, det nationella nödsystemet och gemensamma planer med andra stater om förfarandet vid betydande hot mot mångfald samt anmälnings-skyldigheten beträffande bestämmelser om användning och säkerhet samt eventuella skadliga effekter vid överföring av levande modifierade organismer (LMO) från en stat till en annan.

Vissa av skyddsprinciperna i konventionen om biologisk mångfald kommer att kunna beaktas i den nya naturskyddslag som är under beredning. I gällande naturskyddslag saknas t.ex. begreppet biologisk mångfald, rehabilitering av viktiga ekosystem, frågor som gäller skötsel av kulturmiljöer, möjligheten att reglera främmande arters tillträde till naturen samt miljökonsekvensbedömningen.

Genom naturskyddslagen är det inte möjligt att reglera sådan markanvändningen utanför skyddade områden som är viktig för mångfald och för utnyttjande av biologisk mångfald. Till dessa delar bör behovet av skydd för mångfalden beaktas vid åtgärder som på ett betydande sätt ändrar livsmiljöer och vid andra åtgärder. Det vore t.ex. nödvändigt att utreda hur bl.a. planläggningen kunde utnyttjas bättre för bevarandet av mångfald. Med tanke på genomförandet av konventionens mål vore det viktigt att få med bevarandet av biologisk mångfald i all lagstiftning om dels bevarandet och nyttjan-

det av naturresurser, dels om byggande. Detta gäller i synnerhet lagen om enskilda skogar och byggnadslagen.

I samband med nyttjandet och skötseln av skogarna håller flera projekt på att utarbetas, vilka beaktar bevarandet av biologisk mångfald, t.ex. den nya skogslagen som bereds i jord- och skogsbruksministeriet och miljöprogrammet för skogsbruket. Att sektorprogram utarbetas slopar dock inte behovet av en övergripande nationell strategi. Ett bevarande av skogsnaturens biologiska mångfald i den utsträckning som konventionen avser förutsätter en helhetsgranskning av behov och mål, som består av skogsbruk som beaktar såväl mångfald som bevarande och ökande av mångfald på skyddade områden och dessutom utvecklande av aktuell forskning och datahantering.

Konventionen förutsätter att teknologiöverföring till utvecklingsländerna möjliggörs på rättvisa och förmånliga villkor. I konventionen konstateras att teknologiöverföringen och fördelningen av nyttan av bioteknisk forskning skall ske enligt gemensamt överenskomna villkor. Vid överföring av teknologi som skyddas av patent eller andra immaterialrättigheter skall dessutom beaktas lämpliga och effektiva rättigheter om immaterialrätten. Finlands gällande patentlag (550/67) hindrar inte att man kommer överens om teknologiöverföring mellan den som utvecklat biotekniken och andra konventionsparter och den strider sålunda inte mot skyldigheterna i konventionen.

Konventionen förutsätter att sådana uppgifter om användningen av organismer som produceras med hjälp av bioteknik skall överlämnas till de konventionsparter som dessa organismer överförs till, när dessa uppgifter gäller säkerheten och förutsätts i konventionsparternas nationella regler. Enligt konventionen skall parterna i mån av möjlighet sträva efter att reglera och övervaka risker i anslutning till bioteknik med hjälp av nya eller existerande system.

I Finland finns ingen lagstiftning om genteknik tills vidare. En gentekniklag är under beredning och den gäller bl.a. överföringar inom EES-området av gentekniskt modifierade organismer eller av produkter som framställts med hjälp av dem. Tills vidare har man inte överfört gentekniskt modifierade organismer från Finland, men dylika situationer kan uppkomma redan inom en snar framtid.

Den ovannämnda konventionsskyldigheten om utbyte av upplysningar bör beaktas i den finska lagstiftningen om genteknik. Detta kunde ske genom att i den lag som är under beredning inta bestämmelser om saken eller ett bemyndigande, som skulle göra det möjligt att reglera frågan i andra författningar på lägre nivå.

2.4. Internationell utveckling efter undertecknandet av konventionen

Konventionsparterna sammankommer till sin första konferens senast ett år efter det att konventionen trätt i kraft internationellt. Enligt planerna skall detta ske i november 1994. Konferensen förbereds i en mellanstatlig kommitté (ICCBD) som höll sitt första möte i oktober 1993.

Konferensen bestämmer bl.a. om en permanent finansiell mekanism, om policyn i fråga om de finansiella resurserna, om strategi, prioriteringsordning och urvalsgrunder för program samt om upprättande av ett organ för vetenskaplig, teknologisk och teknisk rådgivning, ett eventuellt protokoll om säker överföring av bioteknik och om upprättande av en s.k. clearing-house mekanism för att främja tekniskt och vetenskapligt samarbete.

ICCBD:s arbete har förberetts i fyra paneler som generaldirektören för FN:s miljöprogram (UNEP) sammankallade i november 1992. Panelerna behandlar vetenskapligt samarbete, ekonomiska effekter, teknologiöverföring och finansiella frågor samt bioteknologi. På det nationella planet har de stater som undertecknat konventionen initierat åtgärder för nationellt antagande av konventionen och inlett arbetet på nationella verksamhetsprogram för bevarandet av mångfalden i naturen.

Förberedelserna för konventionens permanenta finansiella mekanism har nära anknytning till förhandlingarna om tilläggsfinansiering för Globala miljöfonden (GEF) och reformeringen av den administrativa strukturen. Meningen är att beslut skall fattas i dessa frågor inom en snar framtid. Enligt konventionen fungerar GEF som finansiell mekanism på interimbasis. Meningen är att konventionsparterna skall fatta beslut om en permanent mekanism vid sin första konferens.

3. Propositionens statsekonomiska och organisatoriska verkningar

Godkännandet av konventionen har inga omedelbara statsekonomiska eller organisatoriska verkningar.

Däremot innehåller konventionen en förpliktelse för de industriländer som är parter att ordna tilläggsfinansiering för utvecklingsländerna för att täcka de merkostnader som konventionen för med sig. Om dessa tilläggs-kostnader kommer beslut att fattas mellan det berörda utvecklingslandet och den permanenta finansiella mekanismen i enlighet med partskonferensens anvisningar. Vid sin första konferens kommer parterna att upprätta en förteckning över industriländer som är parter.

Meningen är att största delen av Finlands andel av finansieringen av konventionen skall betalas i form av finansiella bidrag till GEF, som är konventionens interimsmekanism och som eventuellt kommer att bli den permanenta finansiella mekanismen. I 1993 års budget har GEF beviljats fullmakter för Finlands betalningsbidrag för åren 1994—1996, sammanlagt 105 milj. mk. Det årliga betalningsbidraget, 35 milj. mk, upptas bland utrikesministeriets anslag i budgeten för år 1994 under moment 24.99.66. Betalningsbidragets storlek har beräknats på basis av den frivilliga förbindelse som Finland lämnade GEF i första skedet. Finlands betalningsandel kommer antagligen att stiga i slutet av perioden 1994—1996, när förhandlingarna om tilläggsfinansiering för fonden har slutförts och överenskommelse har uppnåtts om de allmänna fördelningsprinciperna för bidragen. Finansieringen av konventionen om biologisk mångfald är en av GEF:s fyra huvudfinansieringsområden, och finansieringen av dessa projekt har under GEF:s första skede varit GEF:s viktigaste objekt vid sidan av klimatkonventionen.

4. Beredningen av konventionen och dess godkännande

Beredningen av konventionen inleddes år 1988 i en expertgrupp under UNEP. År 1991 ombildades expertgruppen till en mellanstatlig förhandlingskommitté. Kommittén sammanträdde sju gånger för att förhandla om konventionen. Dessa förhandlingar sammanföll såväl i sak som i tid med förberedelserna av

FN:s miljö- och utvecklingskonferens (UNCED), även om de formellt sett skedde utanför UNCED:s ram.

I samband med 1992 års UNCED-konferens undertecknades konventionen av 156 stater, inklusive Finland, och av Europeiska gemenskapen. Den 30 september 1993 hade konventionen ratificerats av 30 stater och den fick internationell giltighet den 29 december 1993.

En av de svåraste frågorna under förhandlingarna var frågan om den finansiering som utvecklingsländerna behöver för att bevara biologisk mångfald. Utvecklingsländerna krävde en självständig fond för finansieringen. Industriländerna ansåg att finansieringsmekanismen skulle fungera inom ramen för GEF. Det beslöts att GEF skulle utses till finansiell mekanism på interimbasis. Den permanenta mekanismens administrativa struktur lämnades öppen i konventionen och kommer att fastställas av partskonferensen. Dessutom ansåg utvecklingsländerna att finansieringen skulle vara obligatorisk för industriländerna, medan i synnerhet USA betonade frivillighet för finansieringsarrangemangen. Konventionen innehåller en förpliktelse för industriländerna att ordna tilläggsfinansiering, men några belopp eller bidrag för de enskilda ländernas del fastställs inte.

Skyddet för industriella rättigheter var en annan svår fråga under förhandlingarna. Det var i synnerhet USA och EG som ansåg att konventionsbestämmelserna inte får försvaga patent eller skydd som andra industriella rättigheter ger, i synnerhet i bioteknologiska frågor. Utvecklingsländerna ansåg för sin del att skyddet för industriella rättigheter inte får leda till resultat som strider mot konventionen. I konventionen intogs en bestämmelse enligt vilken överföring av och tillträde till teknik som är patenterad eller har annat industriellt skydd skall ordnas i enlighet med folkrättsliga bestämmelser, varvid effektivt skydd för dessa rättigheter skall beaktas.

Finland deltog aktivt i beredningen av konventionen och i arbetet i den mellanstatliga kommittén ända från början. Finlands konventionsförhandlingar bereddes av en arbetsgrupp som utrikesministeriet tillsatte i december 1991. I arbetsgruppen ingick företrädare för utrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet samt dessutom för vatten- och miljöstyrelsen och Kemian Keskusliitto.

Före undertecknandet av konventionen sän-

des den på remiss i maj 1992. I remissbehandlingen deltog de centrala ministerierna och dessutom patent- och registerstyrelsen, skogsforskningsinstitutet, Industrins centralförbund, Finlands skogsindustris centralförbund, Kemia Keskusliitto, Teknologiska utvecklingscentralen samt centrala naturskyddsorganisationer. I utlåtandena konstaterades det att Finland har möjligheter att genomföra konventionsförpliktelserna och att konventionen kan undertecknas. Finland undertecknade konventionen vid konferensen i Rio de Janeiro den 5 juni 1992.

De eventuella ändringar av lagstiftningen som konventionen förutsätter var föremål för

remissbehandling våren 1993. De ministerier som avgav utlåtanden, dvs. justitieministeriet, trafikministeriet, finansministeriet, handels- och industriministeriet samt miljöministeriet, konstaterade att konventionen inte innehåller bestämmelser som strider mot gällande lag. I flera utlåtanden framhölls att konventionen bör föreläggas riksdagen på grund av dess stora politiska och principiella betydelse. Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag i utrikesministeriet och miljöministeriet. Under beredningen har justitieministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, trafikministeriet samt handels- och industriministeriet hörts.

DETALJMOTIVERING

1. Konventionens innehåll

Artikel 1 anger att konventionens mål är bevarandet av den biologiska mångfalden och ett hållbart nyttjande samt rättvis fördelning av vinsterna av nyttjandet av genetiska resurser. Dessa mål eftersträvas genom lämpligt tillträde till genetiska resurser och tekniköverföring, med beaktande av alla rättigheter till dessa resurser, och genom lämplig finansiering.

I *artikel 2* definieras konventionens viktigaste begrepp.

Artikel 3 fastställer som konventionens principer att staterna har suverän rätt att utnyttja sina egna resurser i enlighet med sin egen miljöpolitik och att staterna har ansvar att tillse att verksamheter inom deras jurisdiktion eller kontroll inte förorsakar skada på miljön i andra stater eller i områden som ligger utanför gränserna för nationell jurisdiktion.

Artikel 4 reglerar en parts skyldigheter enligt konventionen i förhållande till den biologiska mångfalden till området inom denna konventionsparts nationella jurisdiktion och i förhållande till processer och aktiviteter, som utförs under dess jurisdiktion eller kontroll, till området för dess nationella jurisdiktion eller utanför gränserna för nationell jurisdiktion.

Artikel 5 innehåller en allmän skyldighet till samarbete mellan konventionsparterna, i synnerhet på områden utanför deras nationella jurisdiktion.

Enligt *artikel 6* skall konventionsparterna i mån av möjlighet och förmåga utveckla nationella strategier, planer eller program för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i syfte att genomföra de åtgärder som anges i konventionen. Konventionsparterna skall dessutom eftersträva att integrera bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i sektoriella och tvärsektoriella planer, program och politiska riktlinjer.

Enligt *artikel 7* skall konventionsparterna, så vitt möjligt och om så är lämpligt, särskilt för vad som anges i artiklarna 8—10 identifiera komponenter av biologisk mångfald av betydelse för dess bevarande och hållbara nyttjande. Till dessa hör bl.a. områden med stor mångfald, många endemiska eller hotade arter, odlingsväxternas vilda släktingar. Beträffande dessa finns en indikativ lista i bilaga 1 till konventionen. Konventionsparterna skall dessutom övervaka dessa komponenter, identifiera processer och kategorier av aktiviteter som har betydande skadliga effekter på biologisk mångfald och övervaka effekterna samt bibehålla och organisera data som erhållits genom övervakningen.

Artikel 8 innehåller principerna för konventionsparternas *in situ*-åtaganden, vilka parterna skall följa så vitt möjligt och lämpligt. Till dessa hör bl.a. inrättande av ett system av skyddade områden eller områden där särskilda åtgärder behöver vidtas samt utarbetande av

riktlinjer för urval, inrättande och skötsel av dessa områden. Konventionsparterna skall dessutom reglera och förvalta biologiska resurser i syfte att säkerställa bevarande och hållbart nyttjande även utanför skyddade områden, samt främja skyddet av ekosystem, naturliga livsmiljöer och livskraftiga populationer. Parterna skall också främja miljöanpassad och hållbar utveckling i områden i anslutning till skyddade områden samt rehabilitera skadade ekosystem och skydda hotade arter.

Konventionsparterna skall inrätta och bibehålla medel för att reglera och hantera de risker som är förbundna med användningen och frisläppandet av modifierade levande organismer samt förhindra införseln av och kontrollera eller utrota främmande arter som hotar ekosystem, livsmiljöer eller arter. Parterna skall eftersträva förenlighet mellan nuvarande former av nyttjande av biologisk mångfald och bevarande och hållbart nyttjande samt stöda och bevara sådan verksamhet och kunskap hos ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen som är relevanta för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald.

Där betydande skadlig effekt på biologisk mångfald har fastställts enligt artikel 7 skall konventionsparterna reglera de relevanta processerna och aktiviteterna, och gemensamt lämna finansiellt eller annat stöd till ovan nämnda verksamheter i utvecklingsländer.

Enligt artikel 9 skall konventionsparterna, huvudsakligen i syfte att komplettera *in situ*-åtgärder, stödja *ex situ*-bevarande, upprätta sådana anordningar som behövs och främja forskning, i första hand i ursprungslandet för biologisk mångfald, i synnerhet i utvecklingsländer. Parterna skall även i mån av möjlighet främja återhämtning och återinförande av hotade arter samt reglera insamling av biologisk mångfald i naturen för *ex situ*-ändamål så att detta inte hotar ekosystem och artpopulationer samt gemensamt lämna finansiellt och annat stöd för angivna *ex situ*-åtgärder, i synnerhet i utvecklingsländer.

Enligt artikel 10 skall konventionsparterna såvitt möjligt och lämpligt integrera bevarande och hållbart nyttjande av biologiska resurser i sitt nationella beslutsfattande samt reglera nyttjandet av dessa resurser i syfte att undvika eller minska skadorna på den biologiska mångfalden. Parterna skall också främja sedvanligt nyttjande av biologiska resurser i enlighet med traditionella sedvänjor, när detta uppfyller kra-

ven för bevarande och hållbart nyttjande, samt stödja lokalbefolkningarna i att utveckla och genomföra gottgörande åtgärder i områden där den biologiska mångfalden har minskat samt stödja samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn vid utarbetande av metoder för hållbart nyttjande av biologiska resurser.

Enligt artikel 11 skall konventionsparterna i mån av möjlighet godkänna styrmedel som är ekonomiska och socialt sunda, i syfte att bevara biologisk mångfald och främja hållbart nyttjande.

Enligt artikel 12 skall konventionsparterna, med särskild hänsyn tagen till utvecklingsländernas behov, utveckla program för vetenskaplig och teknisk utbildning och träning för forskning, bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald samt främja forskning i samband med bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, med beaktande av rekommendationer från partskonferensen och dess underorgan för vetenskaplig, teknisk och teknologisk rådgivning.

Konventionsparterna skall också i enlighet med artiklarna om tekniköverföring, vetenskapligt-tekniskt samarbete och finansiering främja och i samråd tillämpa nya forskningsrön i fråga om bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald.

Enligt artikel 13 skall konventionsparterna främja och uppmuntra förståelsen för betydelsen av bevarande av biologisk mångfald och av de åtgärder som detta kräver, spridning av denna information genom massmedia och skall om lämpligt samarbeta med andra stater och internationella organisationer i syfte att utarbeta läroplaner och informationsprogram om bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald.

Artikel 14 behandlar konsekvensbedömning och i detta syfte skall konventionsparterna i mån av möjlighet införa miljökonsekvensbeskrivningar i projekt som kan få betydande skadliga effekter på biologisk mångfald. MKB-förfarandet bör ge allmänhet möjlighet att delta samt garantera att vederbörlig hänsyn tas till miljökonsekvenserna av program och åtgärder, om dessa har betydande skadliga effekter på biologisk mångfald.

Konventionsparterna skall också på basis av ömsesidighetsprincipen främja utbyte av information, notifiering och konsultation om sådana aktiviteter under deras jurisdiktion eller kontroll som sannolikt kommer att ha bety-

dande skadliga effekter på områden i andra stater eller utanför den nationella jurisdiktionen, genom att uppmuntra bilaterala, regionala eller multilaterala överenskommelser.

Konventionsparterna skall likaså vid överhängande eller allvarlig fara eller skada med ursprung under deras jurisdiktion eller kontroll, som hotar områden i andra stater eller utanför den nationella jurisdiktionen, omedelbart underrätta dessa stater om faran eller skadan och igångsätta åtgärder för att förhindra eller minimera den och främja nationella arrangemang för motåtgärder i situationer som förorsakar farlig och överhängande fara för biologisk mångfald och främja internationellt samarbete med tanke på dylika situationer och, när lämpligt, överenskomma om gemensamma katastrofplaner och uppmuntra internationellt samarbete som komplement till nationella ansträngningar.

Partskonferensen skall på basis av genomförda studier behandla internationella frågor om ansvar och gottgörelse i samband med biologisk mångfald.

Artikel 15 behandlar tillträde till genetiska resurser. I artikeln konstateras staternas suveräna rätt till sina naturresurser och erkänns samtidigt att beslutanderätten i fråga om tillträde till genetiska resurser ligger hos de nationella regeringarna och är underkastad nationell lagstiftning. Konventionsparterna skall dock sträva efter att underlätta tillträde till genetiska resurser för andra konventionsparter och avstå från restriktioner som strider mot konventionens mål.

Tillträde till genetiska resurser förutsätter i förväg lämnat medgivande av den konventionspart som tillhandahåller resurserna. Om tillträde medges, skall tillhandahållandet basera sig på villkor som den givande och den mottagande parten kommit överens om sinsemellan.

Konventionsparterna strävar efter att utföra sådan vetenskaplig forskning som baserar sig på genetiska resurser tillhandahållna av andra parter, i samarbete med den tillhandahållande parten. Konventionsparterna skall också vidta de lagstiftningsmässiga, administrativa och politiska åtgärder som behövs för att fördela den nytta som uppkommer vid kommersiell eller annan användning, med den part som tillhandahåller de genetiska resurserna. Sådan delning av nyttan skall basera sig på ömsesidigt överenskomna villkor mellan lämnaren och mottagaren.

Artikel 16 gäller tillträde till och överföring av teknologi. Bestämmelserna gäller teknologi i samband med bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald och teknologi som utnyttjar biologisk mångfald utan att skada miljön. Biotekniken definieras som en del av denna teknologi.

Konventionsparterna skall möjliggöra och underlätta tillträde till teknologi och överföring av teknologi till andra konventionsparter som tillhandahåller genetiska resurser och i synnerhet till utvecklingsländer. Tillgången till och överföringen av teknologi skall underlättas för mottagaren på skäliga och gynnsamma villkor, också koncessionella eller preferentiella villkor, om överenskommelse därom träffas mellan den part som överför och den part som mottar teknologi. Parterna skall sträva efter att också den privata sektorn underlättar överföring av teknologi till utvecklingsländerna och främja gemensam utveckling av teknologi tillsammans med dem.

Teknologiöverföringen gäller också teknologi som skyddats genom patent och andra immateriella rättigheter. I dessa fall skall överföringen dock ske i enlighet med internationell rätt och adekvata regler om immateriella rättigheter. På teknologiöverföringen kan, om lämpligt, tillämpas bestämmelserna i konventionens artiklar 20 och 21 om finansieringsbasen och den finansiella mekanismen.

Artikel 17 behandlar utbyte av information. Konventionsparterna skall underlätta utbyte av offentligt tillgänglig information som är av relevans för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. Utbytet av information skall ta hänsyn till utvecklingsländernas behov.

Artikel 18 behandlar tekniskt och vetenskapligt samarbete. Konventionsparterna skall främja internationellt tekniskt-vetenskapligt samarbete på området för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald. I samarbete skall särskild uppmärksamhet fästas vid utvecklingsländernas behov och vid utvecklande av deras nationella förmåga.

Det tekniska och vetenskapliga samarbetet innebär bl.a. gemensamma forskningsprogram och samriskföretag för utvecklande av teknologi som främjar målen för konventionen och samarbete vid utbildning av personal och utbyte av experter. Konventionsparterna skall dessutom utreda hur en institution för kunskapsförmedling skall inrättas för att utveckla samarbetet.

Artikel 19 gäller bioteknik och fördelning av den nytta som erhålls genom bioteknik samt förhindrande av skadliga effekter som eventuellt kan uppkomma vid överföring och användning av bioteknik.

Konventionsparterna skall vidta de åtgärder som behövs för att främja möjligheterna för de länder som tillhandahåller genetiska resurser, i synnerhet utvecklingsländer, att delta i bioteknisk forskning. Dessutom skall parterna främja en rättvis fördelning av resultat och vinster som uppkommer genom bioteknik till sådana konventionsparter och i synnerhet utvecklingsländer som tillhandahåller genetiska resurser för bioteknisk forskning. Fördelningen av nyttan skall basera sig på ömsesidig överenskommelse mellan parterna.

Konventionsparterna skall också överväga behovet av ett särskilt protokoll till konventionen om internationella procedurer som skall följas vid överföring och hantering av biotekniskt modifierade organismer.

Konventionsparterna skall då biotekniskt modifierade organismer överlämnas till andra konventionsparter antingen själva tillhandahålla eller genom krav på fysisk eller juridisk person under sin jurisdiktion tillhandahålla alla tillgängliga uppgifter om organismernas potentiellt skadliga effekt och deras användning samt om säkerhetsåtgärder som förutsätts i det tillhandahållande landet. Detta allmänna åtagande kan beaktas i Finlands lagstiftning i frågan, dvs. i den gentekniklag som är under beredning. En i internationellt hänseende viktig faktor är det eventuella protokollet enligt stycke 3 om internationella överföringar av biotekniskt modifierade organismer.

Artikel 20 innehåller bestämmelserna om finansieringen av konventionen. Konventionsparterna åtar sig att tillhandahålla finansiellt stöd och stimulans för nationella aktiviteter som syftar till att konventionens mål uppnås. De industriländer som är parter i konventionen åläggs att tillhandahålla additionella finansiella resurser för utvecklingsländerna för tillkommande kostnader med anledning av uppfyllandet av konventionens mål. Beträffande dessa kostnader träffas överenskommelse mellan utvecklingslandet och konventionens finansiella mekanism i enlighet med partskonferensens anvisningar. Länderna med övergångsekonomi kan på frivillig väg anta de konventionsåligganden som gäller för industriländerna. De industriländer som är parter kan också ordna

medel för verkställigheten genom bilaterala, regionala eller andra multilaterala kanaler. Vid sitt första möte gör partskonferensen upp en lista över de industriländer som berörs av skyldigheten att tillhandahålla finansiering. Det är sannolikt att Finland kommer att höra till dessa industriländer.

Artikel 21 upprättas en finansiell mekanism genom vilken utvecklingsländerna kan erhålla medel för verkställandet av konventionen. Mekanismen verkar under partskonferensen och är redovisningsskyldig inför den. Den första partskonferensen fattar beslut om mekanismens institutionella struktur. Dessutom beslutar konferensen om politik, strategi, programprioritering och behörighetsprinciper för medlen. Bördefördelningen mellan de industriländer som är konventionsparter skall beaktas. Mekanismen administreras på ett demokratiskt sätt som medger insyn. Partskonferensen granskar den finansiella mekanismens effektivitet med jämna mellanrum.

Enligt *artikel 22* påverkas inte konventionsparternas rättigheter och skyldigheter enligt andra befintliga internationella överenskommelser av bestämmelserna i denna konvention. Ett undantag är sådana fall då utövandet av dessa rättigheter och skyldigheter skulle förorsaka allvarlig skada på eller hot mot biologisk mångfald. Bestämmelsen innebär i princip ett avsteg från *pacta sunt servanda*-regeln. Efter- som bestämmelsen inte specificeras eller preciseras i konventionen, bör den uppfattas som ett huvudsakligen politiskt åtagande i fråga om vikten av att bevara biologisk mångfald, och den strider inte med Finlands andra avtalsskyldigheter. Enligt artikeln skall parterna vid verkställandet av konventionen också beakta skyldigheterna enligt den internationella havsrätten.

Artikel 23 innehåller bestämmelser om parternas konferens. Den första konferensen skall sammankallas inom ett år från det att konventionen har trätt i kraft. Enligt dagens bedömning anordnas det första mötet med partskonferensen i november 1994. Konferensen antar sina procedurregler med enhällighet. Den övervakar verkställandet av konventionen och vidtar de åtgärder som kan behövas.

Enligt *artikel 24* upprättas ett sekretariat för konventionen och bestäms om sekretariatets uppgifter.

Artikel 25 innehåller bestämmelser om un-

derorgan för vetenskaplig, teknisk och teknologisk rådgivning.

Enligt *artikel 26* skall varje konventionspart, med intervaller som bestäms av partskonferensen, för denna framlägga rapporter om de åtgärder som den vidtagit för att genomföra bestämmelserna i konventionen och om dessas effektivitet vad gäller uppfyllandet av konventionens mål.

Artikel 27 innehåller bestämmelser om lösningen av tvister mellan konventionsparterna. Närmare bestämmelser om detta ingår i en bilaga till konventionen. En konventionspart kan genom särskilt meddelande erkänna att dess tvister som gäller konventionen kan lösas genom att tvisten hänskjuts till internationella domstolen eller genom skiljedom enligt bilaga II till konventionen. Om parterna i en tvist inte har godtagit samma tvistlösningsmetoder, skall man försöka lösa tvisten genom den förlikning som avses i del 2 i bilaga II.

Artikel 28 innehåller bestämmelser om antagande av protokoll till konventionen. Protokoll kan antas vid ett möte med partskonferensen.

Enligt *artikel 29* kan konventionsparterna föreslå ändringar av konventionen. Konventionen eller dess protokoll kan ändras vid ett möte med partskonferensen. Konventionsparterna eftersträvar ett enhälligt beslut om ändringarna, men de kan antas med två tredjedels majoritet av de närvarande och röstande parterna, varvid endast ja- och nej-röster beaktas. Konventionsparterna skall godkänna ändringarna. De träder i kraft för de konventionsparter som antagit dem, den nittionde dagen efter det att två tredjedelar av parterna har meddelat att de antar ändringarna.

Enligt *artikel 30* är konventionens bilagor en integrerad del av konventionen. Bilagor kan antas genom beslut av partskonferensen. Bilagorna kan endast innehålla förteckningar, tabåer eller annat beskrivande material av vetenskaplig, teknisk eller administrativ natur. Bilagorna antas enligt det förfarande som gäller för ändring av konventionen. Bilagorna och ändringar av dem träder i kraft för samtliga konventionsparter ett år efter det att villkoren för godkännandet har uppfyllts, om inte en part inom denna tid meddelar att den motsätter sig en bilaga eller en ändring av en bilaga.

Artikel 31 innehåller bestämmelser om rösträtt. Varje konventionspart har en röst. Organisationer för ekonomisk integration kan inom

ramen för särskilt fastställd behörighet utöva rösträtt med det antal röster som tillkommer dess medlemsstater som är konventionsparter. Organisationerna får inte rösta om deras medlemsstater utövar sin rösträtt.

Enligt *artikel 32* får en stat inte bli part till ett protokoll om den inte är part till konventionen. Beslut med stöd av ett protokoll till konventionen kan fattas endast av parterna till det aktuella protokollet.

Artikel 33 innehåller bestämmelser om under-tecknandet av konventionen.

Enligt *artikel 34* skall konventionen ratificeras eller godkännas av de stater som under-tecknat den.

Enligt *artikel 35* är konventionen även öppen för anslutning.

Enligt *artikel 36* träder konventionen i kraft den nittionde dagen efter det att det trettonde instrumentet enligt artikel 34 har deponerats. För parter som tillträder senare träder konventionen i kraft den nittionde dagen efter det att anslutningsinstrumentet har deponerats.

Enligt *artikel 37* får inga reservationer göras till konventionen.

Enligt *artikel 38* kan en part frånträda konventionen när som helst efter det att två år förflutit från det att konventionen trädde i kraft för den partens del. Frånträdet träder i kraft efter ett år räknat från det att depositarien har mottagit underrättelse om frånträdet.

Artikel 39 innehåller bestämmelser om finansiella interimsarrangemang. För interimsarrangemangen svarar Globala miljöfonden (GEF). Interimsarrangemangen tillämpas fram till utgången av den första partskonferensen. Meningen är att konferensen skall komma överens om permanenta arrangemang vid sitt första möte.

I *artikel 40* konstateras att konventionens interimsekretariat fungerar inom ramen för Förenta Nationernas miljöprogram UNEP.

Enligt *artikel 41* är Förenta Nationernas generalsekreterare depositarie för konventionen.

Bilaga 1 till konventionen innehåller en illustrativ förteckning för identifiering av komponenter av biologisk mångfald.

Bilaga 2 till konventionen innehåller bestämmelser om bindande skiljedomsförfarande som en part kan godkänna enligt artikel 27 för avgörande av tvister om tolkningen eller

tillämpningen av konventionen samt bestämmelser om förlikning som inte är bindande för parterna i tvisten.

2. Ikraftträdande

Konventionen trädde i kraft internationellt den 29 december 1993. Före ingången av mars 1994 hade konventionen ratificerats av 51 stater, bl.a. Norge, Sverige, Danmark, Tyskland, Canada, Japan och Kina samt Europeiska ekonomiska gemenskapen. För Finlands del träder konventionen i kraft 90 dagar efter den dag då Finland deponerat sitt godkännandeinstrument hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

3. Behovet av riksdagens samtycke

Konventionen innehåller inte bestämmelser

Helsingfors den 29 april 1994

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

som hör till lagstiftningens område eller som på annat sätt skulle kräva riksdagens godkännande enligt konstitutionen. Regeringen hemställer dock om riksdagens godkännande, eftersom konventionen är principiellt viktig och utgör ramarna för det framtida internationella samarbetet i fråga om biologisk mångfald. Detta samarbete kommer att ha vittbärande följder som sträcker sig till flera samhällliga områden.

Med stöd av det ovan anförda och i enlighet med 69 § 2 mom. riksdagsordningen föreslås

att Riksdagen godkänner den i Rio de Janeiro den 5 juni 1992 ingångna konventionen om biologisk mångfald.

Utrikesminister *Heikki Haavisto*

(Översättning)

KONVENTION om biologisk mångfald

Inledning

De fördragsslutande parterna är medvetna om det inneboende värdet av biologisk mångfald och de ekologiska, genetiska, sociala, ekonomiska, vetenskapliga, utbildningsmässiga, kulturella, rekreativa och estetiska värdena hos den biologiska mångfalden och dess beståndsdelar,

är även medvetna om betydelsen av biologiska mångfald för utveckling och vidmakthållande av biosfärens livsuppehållande system,

bekräftar att bevarandet av biologisk mångfald är en gemensam angelägenhet för hela mänskligheten,

återbekräftar att stater har suverän rätt över sina egna biologiska resurser,

återbekräftar även att stater är ansvariga för bevarandet av sin biologiska mångfald och för användandet av sina biologiska resurser på ett hållbart sätt,

är oroade över att biologisk mångfald i betydande omfattning minskas av vissa mänskliga aktiviteter,

är medvetna om den allmänna bristen på information och kunskap om biologisk mångfald och det trängande behovet av att utveckla vetenskaplig, teknisk och institutionell kapacitet för att tillhandahålla den grundläggande förståelse på vilken lämpliga åtgärder kan planeras och genomföras,

konstaterar att det är väsentligt att förutse, förebygga och angripa orsakerna till betydande minskning eller förlust av biologisk mångfald vid källan,

konstaterar även att där det föreligger ett hot om betydande minskning eller förlust av biologisk mångfald bör brist på full vetenskaplig visshet inte användas som skäl för att uppskjuta åtgärder för att undvika eller minimera ett sådant hot,

konstaterar vidare att den grundläggande förutsättningen för bevarandet av biologisk

CONVENTION on Biological Diversity

Preamble

Contracting Parties,

Conscious of the intrinsic value of biological diversity and of the ecological, genetic, social, economic, scientific, educational, cultural, recreational and aesthetic values of biological diversity and its components,

Conscious also of the importance of biological diversity for evolution and for maintaining life sustaining systems of the biosphere,

Affirming that the conservation of biological diversity is a common concern of humankind,

Reaffirming that States have sovereign rights over their own biological resources,

Reaffirming also that States are responsible for conserving their biological diversity and for using their biological resources in a sustainable manner,

Concerned that biological diversity is being significantly reduced by certain human activities,

Aware of the general lack of information and knowledge regarding biological diversity and of the urgent need to develop scientific, technical and institutional capacities to provide the basic understanding upon which to plan and implement appropriate measures,

Noting that it is vital to anticipate, prevent and attack the causes of significant reduction or loss of biological diversity at source,

Noting also that where there is a threat of significant reduction or loss of biological diversity, lack of full scientific certainty should not be used as a reason for postponing measures to avoid or minimize such a threat,

Noting further that the fundamental requirement for the conservation of biological diver-

mångfald är bevarandet *in situ* av ekosystem och naturliga livsmiljöer och bibehållandet och återställandet av livskraftiga populationer av deras arter i deras naturliga miljö,

konstaterar vidare att åtgärder *ex situ*, helst i ursprungslandet, också har en betydande roll att spela,

inser det nära och traditionella beroendet, hos många ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen med traditionella livsstilar av biologiska resurser och önskvärdheten av en rättvis fördelning av den nytta som uppkommer vid användandet av traditionella kunskaper, innovationer och sedvänjor med relevans för bevarandet av biologisk mångfald och hållbart nyttjande av dess beståndsdelar,

inser även den väsentliga roll som kvinnor spelar vid bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald och bekräftar behovet av kvinnors fulla deltagande på alla nivåer i beslutsfattande och genomförande av biologiskt mångfaldsbevarande,

betonar vikten av och behovet att främja internationellt, regionalt och globalt samarbete mellan stater och mellanstatliga organisationer och den icke-statliga sektorn för bevarande av biologisk mångfald och ett hållbart nyttjande av dess beståndsdelar,

erkänner att tillförseln av nya och additio- nella finansiella resurser och lämplig tillgång till relevanta tekniker kan förväntas innebära en väsentlig skillnad för världens förmåga att bemöta förlusten av biologisk mångfald,

erkänner vidare att särskilda åtgärder behövs för att tillgodose utvecklingsländerns behov, inklusive tillförseln av nya och additionella finansiella resurser och lämplig tillgång till relevanta tekniker,

konstaterar i detta sammanhang de speciella förhållandena i de minst utvecklade länderna och små östater,

erkänner att betydande investeringar behövs för att bevara biologisk mångfald och att det finns förväntningar på ett brett spektrum av miljömässiga, ekonomiska och sociala fördelar av dessa investeringar,

anser att ekonomisk och social utveckling och avskaffande av fattigdom är de första och allt överskuggande prioriteterna för utvecklingsländerna,

är medvetna om att bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald är av kritisk betydelse för att möta den växande världsbe-

sity is the *in-situ* conservation of ecosystems and natural habitats and the maintenance and recovery of viable populations of species in their natural surroundings,

Noting further that ex-situ measures, preferably in the country of origin, also have an important role to play,

Recognizing the close and traditional dependence of many indigenous and local communities embodying traditional lifestyles on biological resources, and the desirability of sharing equitably benefits arising from the use of traditional knowledge, innovations and practices relevant to the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components,

Recognizing also the vital role that women play in the conservation and sustainable use of biological diversity and affirming the need for the full participation of women at all levels of policy-making and implementation for biological diversity conservation,

Stressing the importance of, and the need to promote, international, regional and global cooperation among States and intergovernmental organizations and the non-governmental sector for the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components,

Acknowledging that the provision of new and additional financial resources and appropriate access to relevant technologies can be expected to make a substantial difference in the world's ability to address the loss of biological diversity,

Acknowledging further that special provision is required to meet the needs of developing countries, including the provision of new and additional financial resources and appropriate access to relevant technologies,

Noting in this regard the special conditions of the least developed countries and small island States,

Acknowledging that substantial investments are required to conserve biological diversity and that there is the expectation of a broad range of environmental, economic and social benefits from those investments,

Recognizing that economic and social development and poverty eradication are the first and overriding priorities of developing countries,

Aware that conservation and sustainable use of biological diversity is of critical importance for meeting the food, health and other needs of

folkningens behov av livsmedel, hälsovård och annat, varvid tillgång till och delaktighet i både genetiska resurser och tekniker är väsentligt,

konstaterar att slutligen kommer bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald att stärka vänskapliga relationer mellan stater och bidra till fred för mänskligheten,

önskar förstärka och komplettera existerande internationella arrangemang för bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald och hållbart nyttjande av dess beståndsdelar, och

är beslutna att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald till förmån för nuvarande och kommande generationer,

har ingått följande överenskommelse:

Artikel 1

Mål

Målen för denna konvention, att eftersträvas i enlighet med dess relevanta bestämmelser, är bevarandet av biologisk mångfald och hållbart nyttjande av dess beståndsdelar och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid utnyttjande av genetiska resurser, inklusive genom lämplig överföring av relevant teknik, med hänsyn taget till alla rättigheter till dessa resurser och tekniker, och genom lämplig finansiering.

Artikel 2

Terminologi

I denna konvention avses med:

”Biologisk mångfald”: variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka de ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.

”Biologiska resurser”: genetiska resurser, organismer eller delar av dessa, populationer eller varje annan biotisk komponent hos ekosystem med faktisk eller potentiell nytta eller värde för människan.

”Bioteknik”: varje teknologisk tillämpning som använder biologiska system, levande organismer eller derivat därav, för att skapa eller modifiera produkter eller processer för en specifik användning.

the growing world population, for which purpose access to and sharing of both genetic resources and technologies are essential,

Noting that, ultimately, the conservation and sustainable use of biological diversity will strengthen friendly relations among States and contribute to peace for humankind,

Desiring to enhance and complement existing international arrangements for the conservation of biological diversity and sustainable use of its components, and

Determined to conserve and sustainably use biological diversity for the benefit of present and future generations,

Have agreed as follows:

Article 1

Objectives

The objectives of this Convention, to be pursued in accordance with its relevant provisions, are the conservation of biological diversity the sustainable use of its components and the fair and equitable sharing of the benefits arising out of the utilization of genetic resources, including by appropriate access to genetic resources and by appropriate transfer of relevant technologies, taking into account all rights over those resources and to technologies, and by appropriate funding.

Article 2

Use of Terms

For the purposes of this Convention:

”Biological diversity” means the variability among living organisms from all sources including, inter alia, terrestrial, marine and other aquatic ecosystems and the ecological complexes of which they are part; this includes diversity within species, between species and of ecosystems.

”Biological resources” includes genetic resources, organisms or parts thereof, populations, or any other biotic component of ecosystems with actual or potential use or value for humanity.

”Biotechnology” means any technological application that uses biological systems, living organisms, or derivatives thereof, to make or modify products or processes for specific use.

”Ursprungsland för genetiska resurser”: det land som innehar dessa genetiska resurser under *in situ*-förhållanden.

”Land som tillhandahåller genetiska resurser”: det land som tillhandahåller genetiska resurser som insamlats från *in situ*-källor, inklusive populationer av både vilda och domesticerade arter, eller tagits från *ex situ*-källor, vilka kan eller inte kan ha haft sitt ursprung i det landet.

”Domesticerade eller odlade arter”: arter hos vilka den evolutionära processen har påverkats av människor för att tillgodose dessas behov.

”Ekosystem”: ett dynamiskt komplex av växt-, djur- och mikroorganismersamhällen och dessas icke-levande miljö som integrerar som en funktionell enhet.

”*Ex situ*-bevarande”: bevarandet av komponenter av biologisk mångfald utanför dessas naturliga livsmiljöer.

”Genetiskt material”: varje material av växt-, djur-, mikroorganism- eller annat ursprung, som innehåller funktionella enheter av arvs massa.

”Genetiska resurser”: genetiskt material av faktiskt eller potentiellt värde.

”Livsmiljö”: den plats eller typ av område där en organism eller population naturligt förekommer.

”*In situ*-förhållanden”: förhållanden, där genetiska resurser förekommer inom ekosystem och naturliga livsmiljöer, och, för domesticerade eller odlade arter, i de miljöer där de har utvecklat sina särskiljande egenskaper.

”*In situ*-bevarande”: bevarande av ekosystem och naturliga livsmiljöer och bibehållande och återställande av livskraftiga populationer av arter i dessas naturliga miljöer och, för domesticerade eller odlade arter, i de miljöer där de har utvecklat sina särskiljande egenskaper.

”Skyddat område”: ett geografiskt avgränsat område som är avsatt eller reglerat och skött för att uppnå särskilda bevarandemål.

”Organisation för regional ekonomisk integration”: en organisation, bildad av suveräna stater i en viss region, och till vilken dess medlemsstater har överlåtit behörighet vad gäller frågor som regleras i denna konvention, och som vederbörligen bemyndigats att i överensstämmelse med sina interna förfaranden, att underteckna, ratificera, godta, godkänna eller ansluta sig till konventionen.

”Country of origin of genetic resources” means the country which possesses those genetic resources *in-situ* conditions.

”Country providing genetic resources” means the country supplying genetic resources collected from *in-situ* sources, including populations of both wild and domesticated species, or taken from *ex-situ* sources, which may or may not have originated in that country.

”Domesticated or cultivated species” means species in which the evolutionary process has been influenced by humans to meet their needs.

”Ecosystem” means a dynamic complex of plant, animal and micro-organism communities and their non-living environment interacting as a functional unit.

”*Ex-situ* conservation” means the conservation of components of biological diversity outside their natural habitats.

”Genetic material” means any material of plant, animal, microbial or other origin containing functional units of heredity.

”Genetic resources” means genetic material of actual or potential value.

”Habitat” means the place or type of site where an organism or population naturally occurs.

”*In-situ* conditions” means conditions where genetic resources exist within ecosystems and natural habitats, and, in the case of domesticated or cultivated species, in the surroundings where they have developed their distinctive properties.

”*In-situ* conservation” means the conservation of ecosystems and natural habitats and the maintenance and recovery of viable populations of species in their natural surroundings and, in the case of domesticated or cultivated species, in the surroundings where they have developed their distinctive properties.

”Protected area” means a geographically defined area which is designated or regulated and managed to achieve specific conservation objectives.

”Regional economic integration organization” means an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by this convention and which has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to sign, ratify, accept, approve or accede to it.

”Hållbart nyttjande”: nyttjande av komponenter av biologisk mångfald på ett sätt och i en utsträckning som inte leder till långsiktig minskning av biologisk mångfald, och därigenom bibehålla dess potential att tillgodose nuvarande och kommande generationers behov och förväntningar.

”Teknik” även bioteknologi.

”Sustainable use” means the use of components of biological diversity in a way and at a rate that does not lead to the long-term decline of biological diversity, thereby maintaining its potential to meet the needs and aspirations of present and future generations.

”Technology” includes biotechnology.

Artikel 3

Princip

Stater har, i enlighet med Förenta Nationernas stadga och folkrättens principer, den suveräna rätten att utnyttja sina egna resurser i enlighet med sin egen miljöpolitik och ansvar att tillse att verksamheter inom deras jurisdiktion eller kontroll inte förorsakar skada på miljön i andra stater eller i områden som ligger utanför gränserna för nationell jurisdiktion.

Artikel 4

Räckvidd av jurisdiktion

Med förbehåll för andra staters rättigheter, och om annat ej uttryckligen angivits i denna konvention, är bestämmelserna i denna konvention tillämpliga för varje fördragsslutande part:

a) I förhållande till komponenter av biologisk mångfald i områden inom gränserna för dess nationella jurisdiktion, och

b) i förhållande till processer och aktiviteter, oberoende av var effekterna inträffar, utförda under dess jurisdiktion eller kontroll, inom området för dess nationella jurisdiktion eller utanför gränserna för nationell jurisdiktion.

Artikel 5

Samarbete

Varje fördragsslutande part skall, så vitt möjligt och om så är lämpligt, samarbeta med andra fördragsslutande parter, direkt eller, där så är lämpligt, genom behöriga internationella organisationer, vad gäller områden utanför nationell jurisdiktion och i andra frågor av gemensamt intresse, för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald.

Article 3

Principle

States have, in accordance with the charter of the United Nations and the principles of international law, the sovereign right to exploit their own resources pursuant to their own environmental policies, and the responsibility to ensure that activities within their jurisdiction or control do not cause damage to the environment of other States or of areas beyond the limits of national jurisdiction.

Article 4

Jurisdictional Scope

Subject to the rights of other States, and except as otherwise expressly provided in this Convention, the provisions of this convention apply, in relation to each Contracting Party:

(a) In the case of components of biological diversity, in areas within the limits of its national jurisdiction; and

(b) In the case of processes and activities, regardless of where their effects occur, carried out under its jurisdiction or control, within the area of its national jurisdiction or beyond the limits of national jurisdiction.

Article 5

Cooperation

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, cooperate with other Contracting Parties, directly or, where appropriate, through competent international organizations, in respect of areas beyond national jurisdiction and on other matters of mutual interest, for the conservation and sustainable use of biological diversity.

Artikel 6

Allmänna åtgärder för bevarande och hållbart nyttjande

Varje fördragsslutande part skall, i enlighet med sina speciella förhållanden och möjligheter:

a) Utveckla nationella strategier, planer eller program för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald eller i detta syfte, anpassa befintliga strategier, planer eller program, vilka skall återspegla bland annat de åtgärder, som anges i denna konvention av relevans för den berörda fördragsslutande parten, och

b) integrera, så vitt möjligt och om så är lämpligt, bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i relevanta sektoriella eller tvärsektoriella planer, program och politiska riktlinjer.

Artikel 7

Identifiering och övervakning

Varje fördragsslutande part skall så vitt möjligt och om så är lämpligt, särskilt för var som anges i artiklarna 8—10:

a) Identifiera komponenter av biologisk mångfald av betydelse för dess bevarande och hållbara nyttjande med hänsyn till den indikativa förteckningen över kategorier angivna i bilaga 1,

b) övervaka, genom insamling av prover och andra metoder, de komponenter av biologisk mångfald som identifierats enligt punkt a ovan, med särskild uppmärksamhet riktad på dem som kräver snara åtgärder för bevarande och dem som erbjuder den största potentialen för hållbart nyttjande,

c) identifiera processer och kategorier av aktiviteter som har, eller troligen kommer att ha, betydande skadliga effekter på bevarandet och det hållbara nyttjandet av biologisk mångfald, och övervaka dessas effekter genom provtagning och andra metoder, och

d) bibehålla och organisera med hjälp av någon mekanism, data som erhållits från identifierings- och övervakningsaktiviteterna enligt punkterna a, b och c ovan.

Artikel 8

In situ-bevarande

Varje fördragsslutande part skall, så vitt möjligt och om så är lämpligt:

Article 6

General Measures for Conservation and Sustainable Use

Each contracting Party shall, in accordance with its particular conditions and capabilities:

(a) Develop national strategies, plans or programmes for the conservation and sustainable use of biological diversity or adapt for this purpose existing strategies, plans or programmes which shall reflect, inter alia, the measures set out in this Convention relevant to the Contracting Party concerned; and

(b) Integrate, as far as possible and as appropriate, the conservation and sustainable use of biological diversity into relevant sectoral or cross-sectoral plans, programmes and policies.

Article 7

Identification and Monitoring

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, in particular for the purposes of Articles 8 to 10:

(a) Identify components of biological diversity important for its conservation and sustainable use having regard to the indicative list of categories set down in Annex I;

(b) Monitor, through sampling and other techniques, the components of biological diversity identified pursuant to subparagraph (a) above, paying particular attention to those requiring urgent conservation measures and those which offer the greatest potential for sustainable use;

(c) Identify processes and categories of activities which have or are likely to have significant adverse impacts on the conservation and sustainable use of biological diversity, and monitor their effects through sampling and other techniques; and

(d) Maintain and organize, by any mechanism data, derived from identification and monitoring activities pursuant to subparagraphs (a), (b) and (c) above.

Article 8

In-situ Conservation

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate:

a) Inrätta ett system av skyddade områden eller områden, där särskilda åtgärder behöver vidtas för att bevara biologisk mångfald,

b) utarbeta, där så är nödvändigt, riktlinjer för urval, inrättande och skötsel av skyddade områden eller områden, där särskilda åtgärder behöver vidtas för att bevara biologisk mångfald,

c) reglera eller förvalta biologiska resurser av vikt för bevarande av biologisk mångfald, oavsett om dessa finns inom eller utanför skyddade områden, i syfte att säkerställa bevarande och hållbart nyttjande av dem,

d) främja skyddet av ekosystem, naturliga livsmiljöer och bibehållandet av livskraftiga populationer av arter i naturliga miljöer,

e) främja miljöanpassad och hållbar utveckling i områden i anslutning till skyddade områden i syfte att öka skyddet av dessa områden,

f) rehabilitera och återställa skadade ekosystem och främja återhämtningen hos hotade arter, bland annat genom utarbetande och genomförande av planer eller andra skötselstrategier,

g) inrätta eller bibehålla medel för att reglera, hantera eller kontrollera de risker som är förbundna med användningen och frisläppandet av biotekniskt modifierade levande organismer, som sannolikt har miljöskaadliga effekter, som kan påverka bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, även med hänsyn tagen till riskerna för mänsklig hälsa,

h) förhindra införseln av, kontrollera eller utrota sådana främmande arter, som hotar ekosystem, livsmiljöer eller arter,

i) sträva efter att skapa de förhållanden, som behövs för att åstadkomma förenlighet med nuvarande nyttjanden och bevarande av biologisk mångfald och hållbart nyttjande av dess komponenter,

j) med förbehåll för dess nationella lagstiftning respektera, bevara och bibehålla kunskaper, innovationer och sedvänjor hos ursprungsbefolkningar och lokalsamhällen med traditionella livssätt som är relevanta för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, och främja en bredare tillämpning av dessa, med godkännande och deltagande av dem som besitter sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor, samt främja rättvis fördelning av dess nytta som uppkommer vid utnyttjandet av sådana kunskaper, innovationer och sedvänjor,

k) utarbeta eller bibehålla nödvändig lag-

(a) Establish a system of protected areas or areas where special measures need to be taken to conserve biological diversity;

(b) Develop, where necessary, guidelines for the selection, establishment and management of protected areas or areas where special measures need to be taken to conserve biological diversity;

(c) Regulate or manage biological resources important for the conservation of biological diversity whether within or outside protected areas, with a view to ensuring their conservation and sustainable use;

(d) Promote the protection of ecosystems, natural habitats and the maintenance of viable populations of species in natural surroundings;

(e) Promote environmentally sound and sustainable development in areas adjacent to protected areas with a view to furthering protection of these areas;

(f) Rehabilitate and restore degraded ecosystems and promote the recovery of threatened species, inter alia, through the development and implementation of plans or other management strategies;

(g) Establish or maintain means to regulate, manage or control the risks associated with the use and release of living modified organisms resulting from biotechnology which are likely to have adverse environmental impacts that could affect the conservation and sustainable use of biological diversity, taking also into account the risks to human health;

(h) Prevent the introduction of, control or eradicate those alien species which threaten ecosystems, habitats or species;

(i) Endeavour to provide the conditions needed for compatibility between present uses and the conservation of biological diversity and the sustainable use of its components;

(j) Subject to its national legislation, respect, preserve and maintain knowledge, innovations and practices of indigenous and local communities embodying traditional lifestyles relevant for the conservation and sustainable use of biological diversity and promote their wider application with the approval and involvement of the holders of such knowledge, innovations and practices and encourage the equitable sharing of the benefits arising from the utilization of such knowledge, innovations and practices;

(k) Develop or maintain necessary legislation

stiftning och/eller andra reglerande bestämmelser för skyddet av hotade arter och populationer,

l) där en betydande skadlig effekt på biologisk mångfald har fastställts enligt artikel 7, reglera eller hantera de relevanta processerna och kategorierna av aktiviteter, och

m) samarbeta om tillhandahållande av finansiellt och annat stöd för *in situ*-bevarande angivet i punkterna a—l ovan, särskilt till utvecklingsländer.

Artikel 9

Ex situ-bevarande

Varje fördragsslutande part skall, så vitt möjligt och om så är lämpligt, och huvudsakligen i syfte att komplettera *in situ*-åtgärder:

a) Vidta åtgärder för *ex situ*-bevarande av komponenter av biologisk mångfald, företrädesvis i ursprungslandet för dessa komponenter,

b) upprätta och bibehålla anordningar för *ex situ*-bevarande av och forskning på växter, djur och mikroorganismer, företrädesvis i ursprungslandet för de genetiska resurserna,

c) vidta åtgärder för återhämtning och rehabilitering av hotade arter och för dessas återinförande i sina naturliga livsmiljöer under lämpliga förhållanden,

d) reglera och hantera insamling av biologiska resurser från naturliga livsmiljöer för *ex situ*-bevarande, så att detta inte hotar ekosystem och *in situ*-populationer av arter, utom då särskilda tillfälliga *ex situ*-åtgärder krävs enligt punkt c ovan, och

e) samarbeta om tillhandahållandet av finansiellt eller annat stöd för *ex situ*-bevarande angivet i punkterna a — d ovan och vid upprättandet och bibehållandet av anordningar för *ex situ*-bevarande i utvecklingsländer.

Artikel 10

Hållbart nyttjande av komponenter av biologisk mångfald

Varje fördragsslutande part skall, så vitt möjligt och om så är lämpligt:

and/or other regulatory provisions for the protection of threatened species and populations;

(l) Where a significant adverse effect on biological diversity has been determined pursuant to Article 7, regulate or manage the relevant processes and categories of activities; and

(m) Cooperate in providing financial and other support for *in-situ* conservation outlined in subparagraphs (a) to (l) above, particularly to developing countries.

Article 9

Ex-situ Conservation

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, and predominantly for the purpose of complementing *in-situ* measures:

(a) Adopt measures for the *ex-situ* conservation of components of biological diversity, preferably in the country of origin of such components;

(b) Establish and maintain facilities for *ex-situ* conservation of and research on plants, animals and micro-organisms, preferably in the country of origin of genetic resources;

(c) Adopt measures for the recovery and rehabilitation of threatened species and for their reintroduction into their natural habitats under appropriate conditions;

(d) Regulate and manage collection of biological resources from natural habitats for *ex-situ* conservation purposes so as not to threaten ecosystems and *in-situ* populations of species, except where special temporary *ex-situ* measures are required under subparagraph (c) above; and

(e) Cooperate in providing financial and other support for *ex-situ* conservation outlined in subparagraphs (a) to (d) above and in the establishment and maintenance of *ex-situ* conservation facilities in developing countries.

Article 10

Sustainable Use of Components of Biological Diversity

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate:

a) Integrera hänsyn till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald i nationellt beslutsfattande,

b) vidta åtgärder beträffande nyttjandet av biologiska resurser för att undvika eller minimera skadliga effekter på biologisk mångfald,

c) skydda och uppmuntra sedvanligt nyttjande av biologiska resurser i enlighet med traditionella kulturella sedvänjor, som är förenliga med kraven för bevarande och hållbart nyttjande,

d) stödja lokalbefolkningar i att utveckla och genomföra gottgörande åtgärder i skadade områden, där den biologiska mångfalden har minskat, och

e) uppmuntra samarbete mellan egna statliga myndigheter och den egna privata sektorn vid utarbetande av metoder för hållbart nyttjande av biologiska resurser.

Artikel 11

Styrmedel

Varje fördragsslutande part skall, så vitt möjligt och om så är lämpligt, vidta ekonomiskt och socialt sunda åtgärder som stimulerar till bevarande och hållbart nyttjande av komponenter av biologisk mångfald.

Artikel 12

Forskning och utbildning

De fördragsslutande parterna skall, med hänsyn tagen till utvecklingsländerns särskilda behov:

a) Inrätta och bibehålla program för vetenskaplig och teknisk utbildning och träning i åtgärder för identifiering, bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald och dess komponenter och tillhandahålla stöd för sådan utbildning och träning för utvecklingsländerns särskilda behov,

b) främja och uppmuntra forskning som bidrar till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, särskilt i utvecklingsländer, bland annat i enlighet med beslut som partskonferensen fattar till följd av rekommendationer från underorganet för vetenskaplig, teknisk och teknologisk rådgivning, och

c) i enlighet med bestämmelserna i artiklarna 16, 18 och 20 främja och samarbeta om

(a) Integrate consideration of the conservation and sustainable use of biological resources into national decision-making;

(b) Adopt measures relating to the use of biological resources to avoid or minimize adverse impacts on biological diversity;

(c) Protect and encourage customary use of biological resources in accordance with traditional cultural practices that are compatible with conservation or sustainable use requirements;

(d) Support local populations to develop and implement remedial action in degraded areas where biological diversity has been reduced; and

(e) Encourage cooperation between its governmental authorities and its private sector in developing methods for sustainable use of biological resources.

Article 11

Incentive Measures

Each Contracting Party shall, as far as possible and as appropriate, adopt economically and socially sound measures that act as incentives for the conservation and sustainable use of components of biological diversity.

Article 12

Research and Training

The Contracting Parties, taking into account the special needs of developing countries, shall:

(a) Establish and maintain programmes for scientific and technical education and training in measures for the identification, conservation and sustainable use of biological diversity and its components and provide support for such education and training for the specific needs of developing countries;

(b) Promote and encourage research which contributes to the conservation and sustainable use of biological diversity, particularly in developing countries, inter alia, in accordance with decisions of the Conference of the Parties taken in consequence of recommendations of the Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice; and

(c) In keeping with the provisions of Articles 16, 18 and 20, promote and cooperate in the

användningen av vetenskapliga framsteg från forskningen om biologisk mångfald vid utvecklandet av metoder för bevarande och hållbart nyttjande av biologiska resurser.

Artikel 13

Allmän utbildning och medvetenhet

De fördragsslutande parterna skall:

a) Främja och uppmuntra förståelse för vikten av och de åtgärder som erfordras för bevarande av biologisk mångfald, liksom också spridning av detta genom media, och inkludering av sådana ämnen i undervisningsplaner, och

b) samarbeta, om så är lämpligt, med andra stater och internationella organisationer om utarbetande av undervisningsplaner och medvetandehöjande program rörande bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald.

Artikel 14

Konsekvensbedömning och minimering av skadliga effekter

1. Varje fördragsslutande part skall, så vitt möjligt och om så är lämpligt:

a) Införa lämpliga procedurer som kräver miljökonsekvensbedömning av de av dessas föreslagna projekt, som sannolikt kommer att få betydande skadliga effekter på biologisk mångfald, i syfte att undvika eller minimera sådana effekter och, där så är lämpligt, tillse att allmänheten får delta i sådana procedurer,

b) införa lämpliga arrangemang för att säkerställa att vederbörlig hänsyn tas till de miljömässiga konsekvenserna av de av dessas program och åtgärder, som sannolikt kommer att få betydande skadliga effekter på biologisk mångfald,

c) på ömsesidig basis främja notifiering, utbyte av information och konsultation av aktiviteter under deras jurisdiktion eller kontroll, som sannolikt kommer att i betydande grad inverka skadligt på den biologiska mångfalden i andra stater eller områden utanför gränserna för nationell jurisdiktion, genom att uppmuntra slutandet av bilaterala, regionala eller multilaterala överenskommelser, om så är lämpligt,

d) i fall av överhängande eller allvarlig fara eller skada som har sitt ursprung under dess jurisdiktion eller kontroll, för biologisk mångfald i områden under andra staters jurisdiktion

use of scientific advances in biological diversity research in developing methods for conservation and sustainable use of biological resources.

Article 13

Public Education and Awareness

The Contracting Parties shall:

(a) Promote and encourage understanding of the importance of, and the measures required for, the conservation of biological diversity, as well as its propagation through media, and the inclusion of these topics in educational programmes; and

(b) Cooperate, as appropriate, with other States and international organizations in developing educational and public awareness programmes, with respect to conservation and sustainable use of biological diversity.

Article 14

Impact Assessment and Minimizing Adverse Impacts

1. Each Contracting Party, as far as possible and as appropriate, shall:

(a) Introduce appropriate procedures requiring environmental impact assessment of its proposed projects that are likely to have significant adverse effects on biological diversity with a view to avoiding or minimizing such effects and, where appropriate, allow for public participation in such procedures;

(b) Introduce appropriate arrangements to ensure that the environmental consequences of its programmes and policies that are likely to have significant adverse impacts on biological diversity are duly taken into account;

(c) Promote, on the basis of reciprocity, notification, exchange of information and consultation on activities under their jurisdiction or control which are likely to significantly affect adversely the biological diversity of other States or areas beyond the limits of national jurisdiction, by encouraging the conclusion of bilateral, regional or multilateral arrangements, as appropriate;

(d) In the case of imminent or grave danger or damage, originating under its jurisdiction or control, to biological diversity within the area under jurisdiction of other States or in areas

eller i områden utanför nationell jurisdiktion, omedelbart underrätta de potentiellt berörda staterna om sådan fara eller skada, såväl som igångsätta åtgärder för att förhindra eller minimera sådan fara eller skada, och

e) främja nationella arrangemang för motgärder i nödsituationer vid aktiviteter eller händelser, vare sig dessa uppstått av naturliga orsaker eller på annat sätt, som innebär allvarlig eller överhängande fara för biologisk mångfald, och främja internationellt samarbete som komplement till sådana nationella ansträngningar och, där så är lämpligt och överenskommet mellan berörda stater eller organisationer för regional ekonomisk integration, upprätta gemensamma katastrofplaner.

2. Partskonferensen skall undersöka, på basis av genomförda studier, frågan om ansvar och gottgörelse, inklusive återställande och ersättning, för skada på biologisk mångfald, utom i de fall där sådant ansvar är en rent intern fråga.

Artikel 15

Tillträde till genetiska resurser

1. Med erkännande av staternas suveräna rätt över sina naturresurser vilar befogenheten att besluta om tillträde till genetiska resurser hos de nationella regeringarna och är underkastad nationell lagstiftning.

2. Varje fördragsslutande part skall sträva efter att skapa förhållanden som underlättar tillträde till genetiska resurser för miljöanpassad användning av andra fördragsslutande parter, och inte införa restriktioner som strider mot målen för denna konvention.

3. För denna konventions ändamål är de genetiska resurser tillhandahållna av en fördragsslutande part, vilka åsyftas i denna artikel och artiklarna 16 och 19, endast de som tillhandahålls av fördragsslutande parter som är ursprungsländer till sådana resurser, eller av de parter som har förvärvat de genetiska resurserna i enlighet med denna konvention.

4. Tillträde skall, då det medges, ske på ömsesidigt överenskomna villkor och vara förenligt med bestämmelserna i denna artikel.

5. Tillträde till genetiska resurser skall vara beroende av i förväg lämnat informerat medgivande av den fördragsslutande part som tillhandahåller sådana resurser, såvida annat ej bestämts av denna part.

beyond the limits of national jurisdiction, notify immediately the potentially affected States of such danger or damage, as well as initiate action to prevent or minimize such danger or damage; and

(e) Promote national arrangements for emergency responses to activities or events, whether caused naturally or otherwise, which present a grave and imminent danger to biological diversity and encourage international cooperation to supplement such national efforts and, where appropriate and agreed by the States or regional economic integration organizations concerned, to establish joint contingency plans.

2. The Conference of the Parties shall examine, on the basis of studies to be carried out, the issue of liability and redress, including restoration and compensation, for damage to biological diversity, except where such liability is a purely internal matter.

Article 15

Access to Genetic Resources

1. Recognizing the sovereign rights of States over their natural resources, the authority to determine access to genetic resources rests with the national governments and is subject to national legislation.

2. Each Contracting Party shall endeavour to create conditions to facilitate access to genetic resources for environmentally sound uses by other Contracting Parties and not to impose restrictions that run counter to the objectives of this Convention.

3. For the purpose of this Convention, the genetic resources being provided by a Contracting Party, as referred to in this Article and Articles 16 and 19, are only those that are provided by Contracting Parties that are countries of origin of such resources or by the Parties that have acquired the genetic resources in accordance with this Convention.

4. Access, where granted, shall be on mutually agreed terms and subject to the provisions of this Article.

5. Access to genetic resources shall be subject to prior informed consent of the Contracting Party providing such resources, unless otherwise determined by that Party.

6. Varje fördragsslutande part skall sträva efter att utveckla och utföra vetenskaplig forskning, baserad på genetiska resurser tillhandahållna av andra fördragsslutande parter, med fullt deltagande av och, där så är möjligt, i sådana fördragsslutande parter.

7. Varje fördragsslutande part skall vidta lagstiftningsmässiga, administrativa eller politiska åtgärder, om så är lämpligt, och i enlighet med artiklarna 16 och 19 och, där så är nödvändigt, genom den finansiella mekanism som upprättats genom artiklarna 20 och 21 i syfte att på skäligt och rättvist sätt dela med sig av resultaten av forskning och utveckling och den nytta som uppkommer vid kommersiell eller annan användning av genetiska resurser till den fördragsslutande part som tillhandahåller sådana resurser. Sådan fördelning skall ske på ömsesidigt överenskomna villkor.

Artikel 16

Tillträde till och överföring av teknologi

1. Varje fördragsslutande part, som erkänner att teknologi även inbegriper bioteknik, och att både tillträde till och överföring av teknik mellan fördragsslutande parter är väsentliga element för att uppnå målen för denna konvention, åtar sig i enlighet med bestämmelserna i denna artikel att tillhandahålla och/eller underlätta tillträde för och överföring till andra fördragsslutande parter till/av tekniker som är relevanta för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald eller som utnyttjar genetiska resurser och som inte orsakar betydande skada på miljön.

2. Tillträde till och överföring av teknik som åsyftas i punkt 1 ovan till utvecklingsländer skall tillhandahållas och/eller underlättas på skäliga och gynnsammaste villkor, inklusive på koncessionella eller preferentiella villkor där så ömsesidigt överenskommit och, när så är nödvändigt, i enlighet med den finansiella mekanism som upprättats genom artiklarna 20 och 21. Vad gäller teknik som är föremål för patent och andra immaterialrättigheter, skall sådant tillträde och sådan överföring tillhandahållas på villkor som erkänner och är förenliga med ett adekvat och effektivt skydd av immaterialrättigheter. Tillämpningen av denna punkt skall vara förenlig med punkterna 3, 4 och 5 nedan.

3. Varje fördragsslutande part skall vidta lagstiftningsmässiga, administrativa eller poli-

6. Each Contracting Party shall endeavour to develop and carry out scientific research based on genetic resources provided by other Contracting Parties with the full participation of, and where possible in, such Contracting Parties.

7. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, and in accordance with Articles 16 and 19 and, where necessary, through the financial mechanism established by Articles 20 and 21 with the aim of sharing in a fair and equitable way the results of research and development and the benefits arising from the commercial and other utilization of genetic resources with the Contracting Party providing such resources. Such sharing shall be upon mutually agreed terms.

Article 16

Access to and Transfer of Technology

1. Each Contracting Party, recognizing that technology includes biotechnology, and that both access to and transfer of technology among Contracting Parties are essential elements for the attainment of the objectives of this Convention, undertakes subject to the provisions of this Article to provide and/or facilitate access for and transfer to other Contracting Parties of technologies that are relevant to the conservation and sustainable use of biological diversity or make use of genetic resources and do not cause significant damage to the environment.

2. Access to and transfer of technology referred to in paragraph 1 above to developing countries shall be provided and/or facilitated under fair and most favourable terms, including on concessional and preferential terms where mutually agreed, and, where necessary, in accordance with the financial mechanism established by Articles 20 and 21. In the case of technology subject to patents and other intellectual property rights, such access and transfer shall be provided on terms which recognize and are consistent with the adequate and effective protection of intellectual property rights. The application of this paragraph shall be consistent with paragraphs 3, 4 and 5 below.

3. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as

tiska åtgärder, om så är lämpligt, i syfte att fördragsslutande parter, i synnerhet de som är utvecklingsländer, och som tillhandahåller genetiska resurser medges tillträde till och överföring av teknik som utnyttjar dessa resurser, på ömsesidigt överenskomna villkor, inklusive teknik, som skyddas av patent och andra immaterialrättigheter, där så är nödvändigt, genom bestämmelserna i artiklarna 20 och 21 samt i enlighet med internationell rätt och i överensstämmelse med punkterna 4 och 5 nedan.

4. Varje fördragsslutande part skall vidta lagstiftningsmässiga, administrativa eller politiska åtgärder, om så är lämpligt, i syfte att den privata sektorn underlättar tillträde till, gemensam utveckling av och överföring av teknik som åsyftas i punkt 1 ovan till förmån för både statliga institutioner och den privata sektorn i utvecklingsländer och skall i detta avseende rätta sig efter de skyldigheter som är inkluderade i punkterna 1, 2 och 3 ovan.

5. De fördragsslutande parterna, som erkänner att patent och andra immaterialrättigheter kan ha en inverkan på genomförandet av denna konvention, skall samarbeta i detta avseende i enlighet med nationell lagstiftning och internationell rätt i syfte att säkerställa att sådana rättigheter understödjer och inte strider mot dess mål.

Artikel 17

Utbyte av information

1. De fördragsslutande parterna skall underlätta utbyte av information från alla offentligt tillgängliga källor som är av relevans för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, med hänsyn tagen till utvecklingsländernas särskilda behov.

2. Sådant utbyte av information skall innefatta utbyte av resultat av teknisk, vetenskaplig och socio-ekonomisk forskning, såväl som information om tränings- och övervakningsprogram, specialkunskaper och annan traditionell kunskap som sådan och i förening med de tekniker, som åsyftas i artikel 16 punkt 1. Det skall också, där så låter sig göras, innefatta återförande av information.

Artikel 18

Tekniskt och vetenskapligt samarbete

1. De fördragsslutanden parterna skall främ-

appropriate, with the aim that Contracting Parties, in particular those that are developing countries, which provide genetic resources are provided access to and transfer of technology which makes use of those resources, on mutually agreed terms, including technology protected by patents and other intellectual property rights, where necessary, through the provisions of Articles 20 and 21 and in accordance with international law and consistent with paragraphs 4 and 5 below.

4. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, with the aim that the private sector facilitates access to, joint development and transfer of technology referred to in paragraph 1 above for the benefit of both governmental institutions and the private sector of developing countries and in this regard shall abide by the obligations included in paragraphs 1, 2 and 3 above.

5. The Contracting Parties, recognizing that patents and other intellectual property rights may have an influence on the implementation of this Convention, shall cooperate in this regard subject to national legislation and international law in order to ensure that such rights are supportive of and do not run counter to its objectives.

Article 17

Exchange of Information

1. The contracting Parties shall facilitate the exchange of information, from all publicly available sources relevant to the conservation and sustainable use of biological diversity, taking into account the special needs of developing countries.

2. Such exchange of information shall include exchange of results of technical, scientific and socioeconomic research, as well as information on training and surveying programmes, specialized knowledge, indigenous and traditional knowledge as such and in combination with the technologies referred to in Article 16, paragraph 1. It shall also, where feasible, include repatriation of information.

Article 18

Technical and Scientific Cooperation

1. The Contracting Parties shall promote

ja internationellt tekniskt och vetenskapligt samarbete inom området bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, där så är nödvändigt, genom lämpliga internationella och nationella institutioner.

2. Varje fördragsslutande part skall främja tekniskt och vetenskapligt samarbete med andra fördragsslutande parter, i synnerhet utvecklingsländer, om genomförande av denna konvention, bland annat genom utveckling och genomförande av nationell politik. Vid främjandet av sådant samarbete bör särskild uppmärksamhet ges till utvecklande och stärkande av nationell förmåga, med hjälp av utveckling av mänskliga resurser och uppbyggnad av institutioner.

3. Partskonferensen skall vid sitt första möte bestämma hur en institution för kunskapsförmedling (clearing-house mechanism) kan inrättas för att främja och underlätta tekniskt och vetenskapligt samarbete.

4. De fördragsslutande parterna skall i enlighet med nationell lagstiftning och politik främja och utveckla samarbetsmetoder för utveckling och användning av teknik, däribland ursprungsbefolkningars teknik och traditionell teknik, i syfte att uppnå målen för denna konvention. För detta ändamål skall de fördragsslutande parterna även främja samarbete om utbildning av personal och utbyte av experter.

5. De fördragsslutande parterna skall, efter ömsesidig överenskommelse, främja inrättandet av gemensamma forskningsprogram och samriskföretag för utveckling av teknik som är relevant för denna konventions mål.

Artikel 19

Hantering av bioteknik och fördelning av dess nytta

1. Varje fördragsslutande part skall vidta lagstiftningsmässiga, administrativa eller politiska åtgärder, om så är lämpligt, för att möjliggöra effektivt deltagande i bioteknisk forskningverksamhet av de fördragsslutande parter, särskilt utvecklingsländer, som tillhandahåller genetiska resurser för sådan forskning, och där så är lämpligt i dessa länder.

2. Varje fördragsslutande part skall vidta alla praktiskt genomförbara åtgärder för att främja och befördra förtur vid tillträde på skälig och rättvis grund för fördragsslutande parter, särskilt utvecklingsländer, till de resultat

international technical and scientific cooperation in the field of conservation and sustainable use of biological diversity, where necessary, through the appropriate international and national institutions.

2. Each Contracting Party shall promote technical and scientific cooperation with other Contracting Parties, in particular developing countries, in implementing this Convention, inter alia, through the development and implementation of national policies. In promoting such cooperation, special attention should be given to the development and strengthening of national capabilities, by means of human resources development and institution building.

3. The Conference of the Parties, at its first meeting, shall determine how to establish a clearing-house mechanism to promote and facilitate technical and scientific cooperation.

4. The Contracting Parties shall, in accordance with national legislation and policies, encourage and develop methods of cooperation for the development and use of technologies, including indigenous and traditional technologies, in pursuance of the objectives of this Convention. For this purpose, the Contracting Parties shall also promote cooperation in the training of personnel and exchange of experts.

5. The Contracting Parties shall, subject to mutual agreement, promote the establishment of joint research programmes and joint ventures for the development of technologies relevant to the objectives of this Convention.

Article 19

Handling of Biotechnology and Distribution of its Benefits

1. Each Contracting Party shall take legislative, administrative or policy measures, as appropriate, to provide for the effective participation in biotechnological research activities by those Contracting Parties, especially developing countries, which provide the genetic resources for such research, and where feasible in such Contracting Parties.

2. Each Contracting Party shall take all practicable measures to promote and advance priority access on a fair and equitable basis by Contracting Parties, especially developing countries, to the results and benefits arising

och den nytta, som uppkommer från bioteknik baserad på genetiska resurser som tillhandahållits av dessa fördragsslutande parter. Sådant tillträde skall ske på ömsesidigt överenskomna villkor.

3. Parterna skall överväga behovet av och formerna för ett protokoll, som anger lämpliga procedurer, inklusive i synnerhet informerad förhandsöverenskommelse vad gäller säker överföring, hantering och användning av varje levande biotekniskt modifierad organism som kan ha skadlig effekt på bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald.

4. Varje fördragsslutande part skall, direkt eller genom krav på varje fysisk eller juridisk person under dess jurisdiktion som tillhandahåller de organismer som åsyftas i punkt 3 ovan, tillhandahålla all tillgänglig information om den användning och de säkerhetsbestämmelser för hantering av sådana organismer som krävs av denna fördragsslutande part, såväl som all tillgänglig information om den potentiellt skadliga effekten av de specifika berörda organismerna till den fördragsslutande part till vilken dessa organismer skall införas.

Artikel 20

Finansiella resurser

1. Varje fördragsslutande part åtar sig att i överensstämmelse med sin förmåga tillhandahålla finansiellt stöd och stimulans beträffande de nationella aktiviteter som avses uppnå målen för denna konvention, i enlighet med dess nationella planer, prioriteringar och program.

2. Parter från utvecklade länder skall tillhandahålla nya och additionella finansiella resurser för att möjliggöra för parter från utvecklingsländer att bestrida de överenskomna fulla merkostnaderna för genomförandet av åtgärder som uppfyller förpliktelseerna i denna konvention, och att dra nytta av dess bestämmelser och dessa kostnader skall överenskommas mellan en part som är ett utvecklingsland och den institutionella struktur, som åsyftas i artikel 21, i enlighet med politik, strategi, programprioriteringar och behörighetskriterier och en indikativ förteckning över tillkommande kostnader upprättad av partskonferensen. Andra parter, inklusive länder som genomgår en process för övergång till marknadsekonomi, kan frivilligt påta sig samma förpliktelser som parter från

from biotechnologies based upon genetic resources provided by those Contracting Parties. Such access shall be on mutually agreed terms.

3. The Parties shall consider the need for and modalities of a protocol setting out appropriate procedures, including, in particular, advance informed agreement, in the field of the safe transfer, handling and use of any living modified organism resulting from biotechnology that may have adverse effect on the conservation and sustainable use of biological diversity.

4. Each Contracting Party shall, directly or by requiring any natural or legal person under its jurisdiction providing the organisms referred to in paragraph 3 above, provide any available information about the use and safety regulations required by that Contracting Party in handling such organisms, as well as any available information on the potential adverse impact of the specific organisms concerned to the Contracting Party into which those organisms are to be introduced.

Article 20

Financial Resources

1. Each Contracting Party undertakes to provide, in accordance with its capabilities, financial support and incentives in respect of those national activities which are intended to achieve the objectives of this Convention, in accordance with its national plans, priorities and programmes.

2. The developed country Parties shall provide new and additional financial resources to enable developing country Parties to meet the agreed full incremental costs to them of implementing measures which fulfil the obligations of this Convention and to benefit from its provisions and which costs are agreed between a developing country Party and the institutional structure referred to in Article 21, in accordance with policy, strategy, programme priorities and eligibility criteria and an indicative list of incremental costs established by the Conference of the Parties. Other Parties, including countries undergoing the process of transition to a market economy, may voluntarily assume the obligations of the developed country Parties. For the purpose of this Article,

industriländer. För denna artikels ändamål skall partskonferensen vid sitt första möte upprätta en förteckning över parter från industriländer och andra parter, som frivilligt påtar sig samma förpliktelser som parterna från industriländerna. Partskonferensen skall periodvis granska och om nödvändigt ändra förteckningen. Bidrag från andra länder och källor på frivillig basis kommer också att uppmuntras. Genomförandet av dessa åtaganden skall beakta behovet av tillräcklighet, förutsägbarhet och punktlighet i tillförseln av medel samt vikten av bördefördelning mellan de bidragsgivande parter som är upptagna i förteckningen.

3. Parterna från industriländer kan också tillhandahålla, och parter från utvecklingsländer begagna sig av, finansiella resurser som har samband med genomförandet av denna konvention genom bilaterala, regionala och andra multilaterala kanaler.

4. Den omfattning, i vilken parterna från utvecklingsländerna effektivt kommer att kunna genomföra sina åtaganden under denna konvention, kommer att vara avhängig av att parterna från industriländer effektivt fullgör sina åtaganden under konventionen beträffande finansiella resurser och överföring av teknik, och kommer att till fullo beakta det förhållandet att ekonomisk och social utveckling och avskaffandet av fattigdom har främsta och övergripande prioritet för parter från utvecklingsländer.

5. Parterna skall till fullo beakta de minst utvecklade ländernas särskilda behov och speciella situation vid sina åtgärder rörande finansiering och överföring av teknik.

6. De fördragsslutande parterna skall också ta hänsyn till de speciella förhållanden, som uppstått från beroendet, fördelningen och lokaliseringen av biologisk mångfald inom parter från utvecklingsländer i synnerhet små östater.

7. Hänsyn skall också tas till den speciella situationen i utvecklingsländer, inklusive de som är mest sårbara ur miljösynpunkt såsom länder med arida och semiarida områden, kust- och bergsområden.

Artikel 21

Finansiell mekanism

1. Det skall finnas en mekanism för tillhandahållande av finansiella resurser till parter

the Conference of the Parties, shall at its first meeting establish a list of developed country Parties and other parties which voluntarily assume the obligations of the developed country Parties. The Conference of the Parties shall periodically review and if necessary amend the list. Contributions from other countries and sources on a voluntary basis would also be encouraged. The implementation of these commitments shall take into account the need for adequacy, predictability and timely flow of funds and the importance of burden-sharing among the contributing Parties included in the list.

3. The developed country Parties may also provide, and developing country Parties avail themselves of, financial resources related to the implementation of this Convention through bilateral, regional and other multilateral channels.

4. The extent to which developing country parties will effectively implement their commitments under this Convention will depend on the effective implementation by developed country Parties of their commitments under this Convention related to financial resources and transfer of technology and will take fully into account the fact that economic and social development and eradication of poverty are the first and overriding priorities of the developing country Parties.

5. The Parties shall take full account of the specific needs and special situation of least developed countries in their actions with regard to funding and transfer of technology.

6. The Contracting Parties shall also take into consideration the special conditions resulting from the dependence on, distribution and location of, biological diversity within developing country Parties, in particular small island States.

7. Consideration shall also be given to the special situation of developing countries, including those that are most environmentally vulnerable, such as those with arid and semi-arid zones, coastal and mountainous areas.

Article 21

Financial Mechanism

1. There shall be a mechanism for the provision of financial resources to developing

från utvecklingsländer för denna konventions ändamål på gävo- eller förmånlig basis, vilkens viktigaste element beskrivs i denna artikel. Mekanismen skall verka under myndighet och ledning av, och vara redovisningsskyldig inför partskonferensen vad gäller denna konventions ändamål. Mekanismens operativa verksamhet skall utföras av en sådan institutionell struktur som partskonferensen beslutar vid sitt första möte. För denna konventions ändamål skall partskonferensen lägga fast politik, strategi, programprioriteringar och behörighetskriterier för tillgång till och utnyttjande av sådana resurser. Bidragen skall vara sådana att hänsyn tas till behov av förutsägbarhet, tillräcklighet och punktlig tillförsel av medel som åsyftas i artikel 20, i överensstämmelse med den mängd resurser som behövs, vilket partskonferensen periodvis skall besluta om, och vikten av bördefördelning mellan de bidragsgivande parter, som är upptagna i den förteckning som åsyftas i artikel 20.2. Frivilliga bidrag kan också lämnas av parter från industriländer och av andra länder och källor. Mekanismen skall verka inom ett demokratiskt och öppet styrsystem.

2. I enlighet med målen för denna konvention skall partskonferensen vid sitt första möte lägga fast politik, strategi och programprioriteringar såväl som detaljerade kriterier och riktlinjer för behörighet till tillgång till och utnyttjande av de finansiella resurserna, inklusive övervakning och utvärdering på regelbunden basis av sådant utnyttjande. Partskonferensen skall besluta om arrangemang för att verkställa innehållet i punkt 1 ovan efter konsultation med den institutionella struktur som anförtros att förvalta den finansiella mekanismen.

3. Partskonferensen skall granska effektiviteten hos den mekanism som upprättats enligt denna artikel, inklusive kriterierna och riktlinjerna som åsyftas i punkt 2 ovan, inte senare än två år efter det att denna konvention trätt i kraft, och därefter på regelbunden basis. Efter sådan granskning skall den vidta lämpliga åtgärder för att förbättra mekanismens effektivitet om detta är nödvändigt.

4. De fördragsslutande parterna skall överväga att förstärka befintliga finansiella institutioner för att tillhandahålla finansiella resurser för bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald.

country parties for purposes of this Convention on a grant or concessional basis the essential elements of which are described in this Article. The mechanism shall function under the authority and guidance of, and be accountable to, the Conference of the Parties for purposes of this Convention. The operations of the mechanism shall be carried out by such institutional structure as may be decided upon by the Conference of the Parties at its first meeting. For purposes of this Convention, the Conference of the Parties shall determine the policy, strategy, programme priorities and eligibility criteria relating to the access to and utilization of such resources. The contributions shall be such as to take into account the need for predictability, adequacy and timely flow of funds referred to in Article 20 in accordance with the amount of resources needed to be decided periodically by the Conference of the Parties and the importance of burden-sharing among the contributing Parties included in the list referred to in Article 20, paragraph 2. Voluntary contributions may also be made by the developed country Parties and by other countries and sources. The mechanism shall operate within a democratic and transparent system of governance.

2. Pursuant to the objectives of this Convention, the Conference of the Parties shall at its first meeting determine the policy, strategy and programme priorities, as well as detailed criteria and guidelines for eligibility for access to and utilization of the financial resources including monitoring and evaluation on a regular basis of such utilization. The Conference of the Parties shall decide on the arrangements to give effect to paragraph 1 above after consultation with the institutional structure entrusted with the operation of the financial mechanism.

3. The Conference of the Parties shall review the effectiveness of the mechanism established under this Article, including the criteria and guidelines referred to in paragraph 2 above, not less than two years after the entry into force of this Convention and thereafter on a regular basis. Based on such review, it shall take appropriate action to improve the effectiveness of the mechanism if necessary.

4. The Contracting Parties shall consider strengthening existing financial institutions to provide financial resources for the conservation and sustainable use of biological diversity.

Artikel 22

Förhållande till andra internationella konventioner

1. Bestämmelserna i denna konvention skall inte påverka de rättigheter och skyldigheter som någon fördragsslutande part har enligt annan befintlig internationell överenskommelse, utom då utövandet av sådana rättigheter och skyldigheter skulle förorsaka allvarlig skada på eller hot mot biologisk mångfald.

2. Fördragsslutande parter skall genomföra denna konvention med avseende på den marina miljön i överensstämmelse med staters rättigheter och skyldigheter enligt havsrätten.

Artikel 23

Parternas konferens

1. En partskonferens upprättas härmed. Det första mötet med partskonferensen skall sammankallas av exekutivdirektören för Förenta Nationernas miljöprogram inte senare än ett år efter det att denna konvention trätt i kraft. Därefter skall ordinarie möten med partskonferensen hållas med regelbundna mellanrum, vilka skall bestämmas av konferensen vid dess första möte.

2. Extra möten med partskonferensen skall hållas vid sådana andra tillfällen, som konferensen kan anse nödvändigt, eller på skriftlig begäran av någon part under förutsättning att, inom sex månader efter det att begäran meddelats dem av sekretariatet, minst en tredjedel av parterna stödjer en sådan begäran.

3. Partskonferensen skall enhälligt enas om och anta procedurregler för sig själv och för varje underorgan den inrättar, såväl som finansiella bestämmelser som styr finansieringen av sekretariatet. Vid varje ordinarie möte skall den anta en budget för den finansiella perioden fram till nästa ordinarie möte.

4. Partskonferensen skall löpande granska genomförandet av denna konvention, och skall för detta ändamål:

a) fastställa formen och tidpunkterna för insändande av den information som skall lämnas i enlighet med artikel 26, och beakta denna information såväl som rapporter, överlämnade av något underorgan,

Article 22

Relationship with Other International Conventions

1. The provisions of this Convention shall not affect the rights and obligations of any Contracting Party deriving from any existing international agreement, except where the exercise of those rights and obligations would cause a serious damage or threat to biological diversity.

2. Contracting Parties shall implement this Convention with respect to the marine environment consistently with the rights and obligations of States under the law of the sea.

Article 23

Conference of the Parties

1. A Conference of the Parties is hereby established. The first meeting of the Conference of the Parties shall be convened by the Executive Director of the United Nations Environment Programme not later than one year after the entry into force of this Convention. Thereafter, ordinary meetings of the Conference of the Parties shall be held at regular intervals to be determined by the Conference at its first meeting.

2. Extraordinary meetings of the Conference of the Parties shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Conference, or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to them by the Secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

3. The Conference of the Parties shall by consensus agree upon and adopt rules of procedure for itself and for any subsidiary body it may establish, as well as financial rules governing the funding of the Secretariat. At each ordinary meeting, it shall adopt a budget for the financial period until the next ordinary meeting.

4. The Conference of the Parties shall keep under review the implementation of this Convention, and, for this purpose, shall:

(a) Establish the form and the intervals for transmitting the information to be submitted in accordance with Article 26 and consider such information as well as reports submitted by any subsidiary body;

b) granska vetenskaplig, teknisk och teknologisk rådgivning om biologisk mångfald som avges i enlighet med artikel 25,

c) överväga och anta, om så erfordras, protokoll i enlighet med artikel 28,

d) överväga och anta, om så erfordras, ändringar av denna konvention och dess bilagor i enlighet med artiklarna 29 och 30,

e) överväga ändringar av något protokoll såväl som bilaga till ett sådant, och, om så beslutas, föreslå antagande av dessa, till de av protokollet berörda parterna,

f) överväga och anta, om så erfordras, ytterligare bilagor till denna konvention, i enlighet med artikel 30,

g) upprätta sådana underorgan, framför allt för att ge vetenskapliga och tekniska råd, som bedöms nödvändiga för genomförandet av denna konvention,

h) genom sekretariatet kontakta de verkställande organen för konventioner, som behandlar frågor som regleras i denna konvention, i syfte att upprätta lämpliga former för samarbete med dem, och

i) överväga och vidta varje annan åtgärd som kan erfordras för att uppnå syftena med denna konvention i ljuset av erfarenheter som görs under dess verksamhet.

5. Förenta Nationerna, dess fackorgan och Internationella atomenergikommissionen liksom varje stat, som inte är part i denna konvention, får företrädas som observatör vid partskonferensens möten. Varje annat organ eller fackorgan, såväl statligt som icke-statligt, som är behörigt inom områden som har med bevarande och varaktigt nyttjande av biologisk mångfald att göra, och som har meddelat sekretariatet som sin önskan att företrädas som observatör vid något av partskonferensens möten, kan ges tillträde såvida inte minst en tredjedel av de närvarande parterna motsätter sig detta. Tillträde och deltagande för observatörer skall följa de procedurregler, som antagits av partskonferensen.

Artikel 24

Secretariat

1. Ett sekretariat upprättas härmed. Dess funktioner skall vara:

a) Att anordna och betjäna möten med partskonferensen enligt artikel 23,

(b) Review scientific, technical and technological advice on biological diversity provided in accordance with Article 25;

(c) Consider and adopt, as required, protocols in accordance with Article 28;

(d) Consider and adopt, as required, in accordance with Articles 29 and 30, amendments to this Convention and its annexes;

(e) Consider amendments to any protocol, as well as to any annexes thereto, and, if so decided, recommend their adoption to the parties to the protocol concerned;

(f) Consider and adopt, as required, in accordance with Article 30, additional annexes to this Convention;

(g) Establish such subsidiary bodies, particularly to provide scientific and technical advice, as are deemed necessary for the implementation of this Convention;

(h) Contact, through the Secretariat, the executive bodies of conventions dealing with matters covered by this Convention with a view to establishing appropriate forms of cooperation with them; and

(i) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Convention in the light of experience gained in its operation.

5. The United Nations, its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State not Party to this Convention, may be represented as observers at meetings of the Conference of the Parties. Any other body or agency, whether governmental or non-governmental, qualified in fields relating to conservation and sustainable use of biological diversity, which has informed the Secretariat of its wish to be represented as an observer at a meeting of the Conference of the Parties, may be admitted unless at least one third of the Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure adopted by the Conference of the Parties.

Article 24

Secretariat

1. A secretariat is hereby established. Its functions shall be:

(a) To arrange for and service meetings of the Conference of the Parties provided for in Article 23;

b) att utföra de uppgifter som anvisas det i något protokoll,

c) att sammanställa rapporter om utförandet av sina uppgifter enligt denna konvention och framlägga dessa för partskonferensen,

d) att samordna med andra relevanta internationella organ, och i synnerhet att ingå sådana administrativa och avtalsmässiga föranstaltningar som kan erfordras för ett effektivt utförande av sina uppgifter, och

e) att utföra sådana andra uppgifter som partskonferensen kan komma att bestämma.

2. Vid dess första ordinarie möte skall partskonferensen utse sekretariatet bland de befintliga kompetenta internationella organisationer, som har uttryckt sin villighet att utföra sekretariatsfunktionerna under denna konvention.

Artikel 25

Underorgan för vetenskaplig, teknisk och teknologisk rådgivning

1. Ett underorgan för vetenskaplig, teknisk och teknologisk rådgivning upprättas härmed för att förse partskonferensen och, om så är lämpligt, dess andra biträdande organ med lämpliga råd beträffande genomförandet av denna konvention. Detta organ skall vara öppet för deltagande av alla parter och skall representera olika fackriktningar. Det skall bestå av regeringsrepresentanter med kompetens inom relevant expertområde. Det skall rapportera regelbundet till partskonferensen om alla aspekter av sin verksamhet.

2. Under ledning av partskonferensen och i enlighet med riktlinjer som denna anvisat och på dess begäran, skall detta organ:

a) Tillhandahålla vetenskapliga och tekniska utvärderingar av läget beträffande biologisk mångfald,

b) sammanställa vetenskapliga och tekniska utvärderingar av effekterna av olika typer av åtgärder, som vidtagits i enlighet med bestämmelserna i denna konvention,

c) identifiera nyskapande, effektiva och aktuella tekniker och kunnande rörande bevarande och varaktigt nyttjande av biologisk mångfald och ge råd om medel och metoder för att främja utveckling och/eller överföring av sådana tekniker,

d) tillhandahålla råd om vetenskapliga program och internationellt samarbete inom forsk-

(b) To perform the functions assigned to it by any protocol;

(c) To prepare reports on the execution of its functions under this Convention and present them to the Conference of the Parties;

(d) To coordinate with other relevant international bodies and, in particular to enter into such administrative and contractual arrangements as may be required for the effective discharge of its functions; and

(e) To perform such other functions as may be determined by the Conference of the Parties.

2. At its first ordinary meeting, the Conference of the Parties shall designate the secretariat from amongst those existing competent international organizations which have signified their willingness to carry out the secretariat functions under this Convention.

Article 25

Subsidiary Body on Scientific, Technical and Technological Advice

1. A subsidiary body for the provision of scientific, technical and technological advice is hereby established to provide the Conference of the Parties and, as appropriate, its other subsidiary bodies with timely advice relating to the implementation of this Convention. This body shall be open to participation by all Parties and shall be multidisciplinary. It shall comprise government representatives competent in the relevant field of expertise. It shall report regularly to the Conference of the Parties on all aspects of its work.

2. Under the authority of and in accordance with guidelines laid down by the Conference of the Parties, and upon its request, this body shall:

(a) Provide scientific and technical assessments of the status of biological diversity;

(b) Prepare scientific and technical assessments of the effects of types of measures taken in accordance with the provisions of this Convention;

(c) Identify innovative, efficient and state-of-the-art technologies and know-how relating to the conservation and sustainable use of biological diversity and advise on the ways and means of promoting development and/or transferring such technologies;

(d) Provide advice on scientific programmes and international cooperation in research and

ning och utveckling rörande bevarande och varaktigt nyttjande av biologisk mångfald, och

e) besvara vetenskapliga, tekniska, teknologiska och metodologiska frågor som partskonferensen och dess underorgan kan ställa till detta organ.

3. Detta organs uppgifter, former, organisation och verksamhet kan vidareutvecklas av partskonferensen.

Artikel 26

Rapporter

Varje fördragsslutande part skall, med intervaller som skall bestämmas av partskonferensen, framlägga rapporter för partskonferensen om de åtgärder som den vidtagit för att genomföra bestämmelserna i denna konvention och dessas effektivitet vad gäller uppfyllandet av målen för denna konvention.

Artikel 27

Tvistlösning

1. I händelse av tvist mellan fördragsslutande parter rörande tolkningen eller tillämpningen av denna konvention skall de berörda parterna söka lösning genom förhandlingar.

2. Om de berörda parterna inte kan nå en förhandlingsöverenskommelse kan de gemensamt vända sig till, eller begära medling av, en utomstående.

3. Vid ratificering, antagande eller godkännande av eller anslutning till denna konvention eller vid varje tidpunkt därefter kan en stat eller organisation för regional ekonomisk integration deklarerat skriftligen till depositarien att den för en tvist, som inte bilagits i enlighet med punkt 1 eller 2 ovan, accepterar ett eller båda av de följande metoderna för lösning av tvister såsom obligatorisk:

a) Skiljedom enligt det förfarande som anges i del 1 av bilaga II,

b) hänskjutande av tvisten till Internationella domstolen.

4. Om de tvistande parterna inte, i enlighet med punkten 3 ovan, har godtagit samma eller något förfarande skall tvisten hänskjutas till förlikning i enlighet med del 2 i bilaga II, såvida inte parterna överenskommer om annat.

development related to conservation and sustainable use of biological diversity; and

(e) Respond to scientific, technical, technological and methodological questions that the Conference of the Parties and its subsidiary bodies may put to the body.

3. The functions, terms of reference, organization and operation of this body may be further elaborated by the Conference of the Parties.

Article 26

Reports

Each Contracting Party shall, at intervals to be determined by the Conference of the Parties, present to the Conference of the Parties, reports on measures which it has taken for the implementation of the provisions of this Convention and their effectiveness in meeting the objectives of this Convention.

Article 27

Settlement of Disputes

1. In the event of a dispute between Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Convention, the parties concerned shall seek solution by negotiation.

2. If the parties concerned cannot reach agreement by negotiation, they may jointly seek the good offices of, or request mediation by, a third party.

3. When ratifying, accepting, approving or acceding to this Convention, or at any time thereafter, a State or regional economic integration organization may declare in writing to the Depositary that for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 or paragraph 2 above, it accepts one or both of the following means of dispute settlement as compulsory:

(a) Arbitration in accordance with the procedure laid down in Part I of Annex II;

(b) Submission of the dispute to the International Court of Justice.

4. If the parties to the dispute have not, in accordance with paragraph 3 above, accepted the same or any procedure, the dispute shall be submitted to conciliation in accordance with Part 2 of Annex II unless the parties otherwise agree.

5. Bestämmelserna i denna artikel skall äga tillämpning på varje protokoll såvida inte annat anges i det berörda protokollet.

Artikel 28

Antagande av protokoll

1. De fördragsslutande parterna skall samarbeta om utformningen och antagandet av protokoll till denna konvention.

2. Protokoll skall antagas vid ett av partskonferensens möten.

3. Texten till varje föreslaget protokoll skall tillställas de fördragsslutande parterna av sekretariatet minst sex månader före ett sådant möte.

Artikel 29

Ändring av konventionen eller protokollet

1. Ändringar av denna konvention kan föreslås av varje fördragsslutande part. Ändringar av något protokoll kan föreslås av varje part i det protokollet.

2. Ändringar av denna konvention skall antas vid ett möte med partskonferensen. Ändringar av något protokoll skall antas vid ett möte med parterna i det berörda protokollet. Texten till varje föreslagen ändring av denna konvention eller av något protokoll skall, såvida ej annat bestämts i det berörda protokollet, tillställas parterna till instrumentet i fråga av sekretariatet minst sex månader före det möte, vid vilket den föreslagna ändringen skall antas. Sekretariatet skall också tillställa signatärerna till denna konvention föreslagna ändringar för kännedom.

3. Parterna skall göra sitt yttersta för att komma överens om varje föreslagen ändring av konventionen eller av något protokoll med enhällighet. Om alla ansträngningar till enhällighet är uttömda, och ingen överenskommelse uppnådd, skall ändringen som en sista utväg antas med två tredjedels röstmajoritet vid röstning bland de parter till dokumentet i fråga som är närvarande och röstar vid mötet, och skall av depositarien tillställas alla parter för ratificering, godtagande eller godkännande.

4. Ratificering, godtagande eller godkännande av ändringar skall notifieras depositarien skriftligen. Ändringar, antagna i enlighet med punkt 3 ovan, skall träda i kraft mellan de parter, som har godtagit dem, på den nittionde

5. The provisions of this Article shall apply with respect to any protocol except as otherwise provided in the protocol concerned.

Article 28

Adoption of Protocols

1. The Contracting Parties shall cooperate in the formulation and adoption of protocols to this Convention.

2. Protocols shall be adopted at a meeting of the Conference of the Parties.

3. The text of any proposed protocol shall be communicated to the Contracting Parties by the Secretariat at least six months before such a meeting.

Article 29

Amendment of the Convention or Protocols

1. Amendments to this Convention may be proposed by any Contracting Party. Amendments to any protocol may be proposed by any Party to that protocol.

2. Amendments to this Convention shall be adopted at a meeting of the Conference of the Parties. Amendments to any protocol shall be adopted at a meeting of the Parties to the Protocol in question. The text of any proposed amendment to this Convention or to any protocol, except as may otherwise be provided in such protocol, shall be communicated to the Parties to the instrument in question by the secretariat at least six months before the meeting at which it is proposed for adoption. The secretariat shall also communicate proposed amendments to the signatories to this Convention for information.

3. The Parties shall make every effort to reach agreement on any proposed amendment to this Convention or to any protocol by consensus. If all efforts at consensus have been exhausted, and no agreement reached, the amendment shall as a last resort be adopted by a two-third majority vote of the Parties to the instrument in question present and voting at the meeting, and shall be submitted by the Depositary to all Parties for ratification, acceptance or approval.

4. Ratification, acceptance or approval of amendments shall be notified to the Depositary in writing. Amendments adopted in accordance with paragraph 3 above shall enter into force among Parties having accepted them on the

dagen efter deponerandet av instrumenten för ratificering, godtagande eller godkännande från minst två tredjedelar av de fördragsslutande parterna under denna konvention eller av parterna i det berörda protokollet, såvida ej annat har bestämts i det protokollet. Därefter skall ändringar träda i kraft för varje annan part på den nittionde dagen efter det att den parten har deponerat sitt instrument för ratificering, godtagande eller godkännande av ändringarna.

5. I denna artikel betyder ”parter som är närvarande och röstar” parter, som är närvarande och avger en jakande eller nekande röst.

Artikel 30

Antagande och ändring av bilagor

1. Bilagor till denna konvention eller till något protokoll skall utgöra en integrerad del av konventionen eller i förekommande fall av sådant protokoll, och, såvida inte anta utryckligen anges, utgör en hänvisning till denna konvention eller till dess protokoll samtidigt en hänvisning till alla bilagor därtill. Sådana bilagor skall begränsas till att omfatta procedurella, vetenskapliga, tekniska och administrativa ämnen.

2. Om ej annat bestämts i något protokoll rörande dess bilagor, skall följande förfarande tillämpas för förslag om och antagande och ikraftträdande av ytterligare bilagor till denna konvention eller av bilagor till något protokoll:

a) Bilagor till denna konvention eller till något protokoll skall föreslås och antas i enlighet med det förfarande som anges i artikel 29,

b) varje part som är oförmögen att godkänna en ytterligare bilaga till denna konvention eller en bilaga till något protokoll, som den är part till, skall notifiera depositarien härom skriftligen inom ett år från den dag då meddelandet om antagandet översänts av depositarien. Depositarien skall utan dröjsmål underätta alla parter om varje sådan mottagen notifikation. En part kan vid varje tidpunkt dra tillbaka en tidigare gjord invändning och bilagorna skall därpå träda i kraft för den parten enligt punkt c nedan,

c) vid utgången av ett år från den dag depositarien meddelat antagandet skall bilagan träda i kraft för alla parter till denna konvention eller till det berörda protokollet som inte

ninetyeth day after the deposit of instruments of ratification, acceptance or approval by at least two thirds of the Contracting Parties to this Convention or of the Parties to the protocol concerned, except as may otherwise be provided in such protocol. Thereafter the amendments shall enter into force for any other Party on the ninetyeth day after that Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of the amendments.

5. For the purposes of this Article, ”Parties present and voting” means Parties present and casting an affirmative or negative vote.

Article 30

Adoption and Amendment of Annexes

1. The annexes to this Convention or to any protocol shall form an integral part of the Convention or of such protocol, as the case may be, and, unless expressly provided otherwise, a reference to this Convention or its protocols constitutes at the same time a reference to any annexes thereto. Such annexes shall be restricted to procedural, scientific, technical and administrative matters.

2. Except as may be otherwise provided in any protocol with respect to its annexes, the following procedure shall apply to the proposal, adoption and entry into force of additional annexes to this Convention or of annexes to any protocol:

(a) Annexes to this Convention or to any protocol shall be proposed and adopted according to the procedure laid down in Article 29;

(b) Any Party that is unable to approve an additional annex to this Convention or an annex to any protocol to which it is Party shall so notify the Depositary, in writing, within one year from the date of the communication of the adoption by the Depositary. The Depositary shall without delay notify all Parties of any such notification received. A Party may at any time withdraw a previous declaration of objection and the annexes shall thereupon enter into force for that Party subject to subparagraph (c) below;

(c) On the expiry of one year from the date of the communication of the adoption by the Depositary, the annex shall enter into force for all Parties to this Convention or to any

har ingivit en notifikation i enlighet med bestämmelserna i punkt b ovan.

3. Förslag om och antagande och ikraftträdande av ändringar av bilagor till denna konvention eller till något protokoll skall följa samma förfarande som gäller för förslag om och antagande och ikraftträdande av bilagor till konventionen eller bilagor till något protokoll.

4. Om en tillkommande bilaga eller en ändring av en bilaga har samband med en ändring av denna konvention eller av något protokoll, skall den ytterligare bilagan eller ändringen inte träda i kraft förrän ändringen av konventionen eller av det berörda protokollet träder i kraft.

Artikel 31

Rösträtt

1. Förutom vad som anges i punkt 2 nedan skall varje fördragsslutande part till denna konvention eller till ett protokoll ha en röst.

2. Organisationer för regional ekonomisk integration skall i ärenden inom sitt behörighetsområde utöva sin rösträtt med ett antal röster som är lika med det antal av deras medlemsstater som är fördragsslutande parter i denna konvention eller till det relevanta protokollet. Sådana organisationer skall inte utöva sin rösträtt om deras medlemsstater utövar sin, och vice versa.

Artikel 32

Förhållande mellan denna konvention och dess protokoll

1. En stat eller en organisation för regional ekonomisk integration får inte bli part till ett protokoll såvida den inte är, eller samtidigt blir, fördragsslutande part i denna konvention.

2. Beslut under ett protokoll skall endast fattas av parterna till det berörda protokollet. Varje fördragsslutande part som inte har ratificerat, godtagit eller godkänt ett protokoll får delta som observatör i varje möte mellan parterna i det protokollet.

Artikel 33

Undertecknande

Denna konvention skall stå öppen för undertecknande i Rio de Janeiro av alla stater och

protocol concerned which have not submitted a notification in accordance with the provisions of subparagraph (b) above.

3. The proposal, adoption and entry into force of amendments to annexes to this Convention or to any protocol shall be subject to the same procedure as for the proposal, adoption and entry into force of annexes to the Convention or annexes to any protocol.

4. If an additional annex or an amendment to an annex is related to an amendment to this Convention or to any protocol, the additional annex or amendment shall not enter into force until such time as the amendment to the Convention or to the protocol concerned enters into force.

Article 31

Right to Vote

1. Except as provided for in paragraph 2 below, each Contracting Party to this Convention or to any protocol shall have one vote.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Contracting Parties to this Convention or the relevant protocol. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 32

Relationship between this Convention and Its Protocols

1. A State or a regional economic integration organization may not become a Party to a protocol unless it is, or becomes at the same time, a Contracting Party to this Convention.

2. Decisions under any protocol shall be taken only by the Parties to the protocol concerned. Any Contracting Party that has not ratified, accepted or approved a protocol may participate as an observer in any meeting of the parties to that protocol.

Article 33

Signature

This Convention shall be open for signature at Rio de Janeiro by all States and any regional

alla organisationer för regional ekonomisk integration från den 5 juni 1992 till den 14 juni 1992, och vid Förenta Nationernas högkvarter i New York från den 15 juni 1992 till den 4 juni 1993.

Artikel 34

Ratificering, godtagande eller godkännande

1. Denna konvention, och varje protokoll, skall stå öppen för ratificering, godtagande eller godkännande av stater och organisationer för regional ekonomisk integration. Ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument skall deponeras hos depositarien.

2. Varje i punkt 1 ovan åsyftade organisation, som blir fördragsslutande part i denna konvention eller i ett protokoll utan att någon av dess medlemsstater är fördragsslutande part, skall vara bunden av alla förpliktelser under konventionen, eller protokollet i förekommande fall. Om för sådana organisationer, en eller flera av deras medlemsstater är fördragsslutande part i denna konvention eller till relevant protokoll, skall organisationen och dess medlemsstater besluta om sitt respektive ansvar för uppfyllande av sina förpliktelser enligt konventionen, eller i förekommande fall protokollet. I sådana fall skall organisationen och medlemsstaterna inte tillåtas att samtidigt utöva sina rättigheter enligt konventionen, eller relevant protokoll.

3. De i punkt 1 ovan åsyftade organisationerna skall i sina ratifikations-, godtagande- eller godkännandeinstrument uppge omfattningen av sin behörighet vad gäller de frågor som regleras av konventionen, eller relevant protokoll. Dessa organisationer skall också informera depositarien om varje relevant ändring av omfattningen av deras behörighet.

Artikel 35

Anslutning

1. Denna konvention, och varje protokoll, skall stå öppen för anslutning av stater och organisationer för regional ekonomisk integration från den dag då konventionen eller berört protokoll stängs för undertecknande. Anslutningsinstrumenten skall deponeras hos depositarien.

2. De i punkt 1 ovan angivna organisationerna skall i sina anslutningsinstrument uppge omfattningen av sin behörighet vad gäller de

economic integration organization from 5 June 1992 until 14 June 1992, and at the United Nations Headquarters in New York from 15 June 1992 to 4 June 1993.

Article 34

Ratification, Acceptance or Approval

1. This Convention and any protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by States and by regional economic integration organizations. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

2. Any organization referred to in paragraph 1 above which becomes a contracting Party to this Convention or any protocol without any of its member States being a contracting Party shall be bound by all the obligations under the Convention or the protocol, as the case may be. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Contracting Party to this Convention or relevant protocol, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under the Convention or protocol, as the case may be. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under the Convention or relevant protocol concurrently.

3. In their instruments of ratification, acceptance or approval, the organizations referred to in paragraph 1 above shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by the Convention or the relevant protocol. These organizations shall also inform the Depositary of any relevant modification in the extent of their competence.

Article 35

Accession

1. This Convention and any protocol shall be open for accession by States and by regional economic integration organizations from the date on which the Convention or the protocol concerned is closed for signature. The instruments of accession shall be deposited with the Depositary.

2. In their instruments of accession, the organizations referred to in paragraph 1 above shall declare the extent of their competence

frågor, som regleras av konventionen, eller av relevant protokoll. Dessa organisationer skall också informera depositarien om varje relevant ändring av omfattningen av deras behörighet.

3. Bestämmelserna i artikel 34.2 skall tillämpas på organisationer för regional ekonomisk integration, som ansluter sig till denna konvention eller något protokoll.

Artikel 36

Ikraftträdande

1. Denna konvention skall träda i kraft på den nittionde dagen efter den dag, då det trettionde ratifikations-, godtagande- godkännande- eller anslutningsinstrumentet deponerats.

2. Varje protokoll skall träda i kraft på den nittionde dagen efter den dag, då det antal ratifikations-, godtagande-, godkännande eller anslutningsinstrument, som anges i det berörda protokollet, har deponerats.

3. För varje fördragsslutande part, som ratificerar godtar eller godkänner denna konvention eller ansluter sig till konventionen efter det att det trettionde ratifikations-, godtagande- godkännande- eller anslutningsinstrumentet har deponerats, skall den träda i kraft på den nittionde dagen efter den dag, då denna fördragsslutande parts ratifikations-, godtagande- godkännande- eller anslutningsinstrument deponerats.

4. Varje protokoll, såvida annat ej bestämts i berört protokoll, skall träda i kraft för en fördragsslutande part som ratificerar, godtar eller godkänner protokollet, eller ansluter sig till det efter det att det trätt i kraft enligt punkt 2 ovan, antingen på den nittionde dagen efter den dag, då den fördragsslutande parten deponerar sitt ratifikations-, godtagande-, godkännande- eller anslutningsinstrument, eller på den dag, då denna konvention träder i kraft för den fördragsslutande parten, om denna dag är den senare.

5. Vad gäller punkterna 1 och 2 ovan får ett instrument, som deponeras av en organisation för regional ekonomisk integration inte medräknas i tillägg till de instrument som har deponerats av organisationens medlemsstater.

with respect to the matters governed by the Convention or the relevant protocol. These organizations shall also inform the Depositary of any relevant modification in the extent of their competence.

3. The provisions of Article 34, paragraph 2, shall apply to regional economic integration organizations which accede to this Convention or any protocol.

Article 36

Entry Into Force

1. This Convention shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. Any protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the number of instruments of ratification, acceptance, approval or accession, specified in that protocol.

3. For each Contracting Party which ratifies, accepts or approves this Convention or accedes thereto after the deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, it shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such Contracting Party of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

4. Any protocol, except as otherwise provided in such protocol, shall enter into force for a Contracting Party that ratifies, accepts or approves that protocol or accedes thereto after its entry into force pursuant to paragraph 2 above, on the ninetieth day after the date on which that Contracting Party deposits its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, or on the date on which this Convention enters into force for that Contracting Party, whichever shall be the later.

5. For the purposes of paragraphs 1 and 2 above, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by member States of such organization.

Artikel 37

Reservationer

Inga reservationer får göras till denna konvention.

Artikel 38

Frånträde

1. När som helst efter två år från den dag då denna konvention har trätt i kraft för en fördragsslutande part, kan denna fördragsslutande part frånträda konventionen genom skriftlig underrättelse till depositarien.

2. Varje sådant frånträde skall äga rum efter utgången av ett år från den dag, då depositarien mottagit denna underrättelse, eller på sådan senare dag som kan anges i underrättelsen om frånträdet.

3. Varje fördragsslutande part som frånträder denna konvention skall även anses ha frånträtt varje protokoll som den är part till.

Artikel 39

Finansiella interimsarrangemang

Under förutsättning att den har omstrukturerats helt i enlighet med kraven i artikel 21, skall Globala miljöfonden under Förenta Nationerna utvecklingsprogram, Förenta Nationernas miljöprogram och Internationella återuppbyggnads- och utvecklingsbanken, vara den institutionella struktur som åsyftas i artikel 21 på interimbasis för perioden mellan ikraftträdandet av denna konventionen och det första mötet med partskonferensen eller tills dess partskonferensen beslutar vilken institutionell struktur som skall utses i enlighet med artikel 21.

Artikel 40

Interimssekretariat

Det sekretariat som skall tillhandahållas av exekutivdirektören för Förenta Nationerna miljöprogram, skall vara det sekretariat som åsyftas i artikel 24.2, på interimbasis för perioden mellan ikraftträdandet av denna konvention och det första mötet med partskonferensen.

Article 37

Reservations

No reservations may be made to this Convention.

Article 38

Withdrawals

1. At any time after two years from the date on which this Convention has entered into force for a Contracting Party, that Contracting Party may withdraw from the Convention by giving written notification to the Depositary.

2. Any such withdrawal shall take place upon expiry of one year after the date of its receipt by the Depositary, or on such later date as may be specified in the notification of the withdrawal.

3. Any Contracting Party which withdraws from this Convention shall be considered as also having withdrawn from any protocol to which it is party.

Article 39

Financial Interim Arrangements

Provided that it has been fully restructured in accordance with the requirements of Article 21, the Global Environment Facility of the United Nations Development Programme, the United Nations Environment Programme and the International Bank for Reconstruction and Development shall be the institutional structure referred to in Article 21 on an interim basis, for the period between the entry into force of this Convention and the first meeting of the Conference of the Parties or until the Conference of the Parties decides which institutional structure will be designated in accordance with Article 21.

Article 40

Secretariat Interim Arrangement

The secretariat to be provided by the Executive Director of the United Nations Environment Programme shall be the secretariat referred to in Article 24, paragraph 2, on an interim basis for the period between the entry into force of this Convention and the first meeting of the Conference of the Parties.

Artikel 41

Depositary

Förenta Nationernas generalsekreterare skall upprätthålla funktionerna som depositarie för denna konvention, och eventuella protokoll.

Artikel 42

Autentiska texter

Originalen till denna konvention, vars arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texter har lika giltighet, skall deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat denna konvention.

Upprättad i Rio de Janeiro den 5 juni år 1992.

Article 41

Depositary

The Secretary-General of the United Nations shall assume the functions of Depositary of this Convention and any protocols.

Article 42

Authentic Texts

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Convention.

Done at Rio de Janeiro on this fifth day of June, one thousand nine hundred and ninety-two.

Bilaga I**Annex I****Identifiering och övervakning**

1. Ekosystem och livsmiljöer: som innehåller stor mångfald, stora antal endemiska eller hotade arter, eller vildmark; som erfordras för migrerande arter; som är av samhällelig, ekonomisk, kulturell eller vetenskaplig betydelse; eller som är representativa, unika eller förbundna med centrala utvecklings- eller andra biologiska processer;

2. Arter och samhällen som är: hotade; vilda släktingar till domesticerade eller odlade arter; av medicinskt, jordbruks- eller annat ekonomiskt värde; eller samhällelig, vetenskaplig eller kulturell betydelse; eller betydelse för forskning om bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, som t.ex. indikatorarter; och

3. Beskrivna genomer och gener av samhällelig, vetenskaplig eller ekonomisk betydelse.

Identification and monitoring

1. Ecosystems and habitats: containing high diversity, large numbers of endemic or threatened species, or wilderness; required by migratory species; of social, economic, cultural or scientific importance; or, which are representative, unique or associated with key evolutionary or other biological processes;

2. Species and communities which are: threatened; wild relatives of domesticated or cultivated species; of medicinal, agricultural or other economic value; or social, scientific or cultural importance; or importance for research into the conservation and sustainable use of biological diversity, such as indicator species; and

3. Described genomes and genes of social, scientific or economic importance.

Bilaga II**Annex II****Del 1****Skiljedom****Artikel 1**

Den klagande parten skall meddela sekretariatet om att parterna hänskjuter en tvist till skiljedom enligt artikel 27. Meddelandet skall ange vilken fråga som är föremål för skiljedom och, i synnerhet, innehålla de artiklar i konventionen eller protokollet, vars tolkning eller tillämpning tvisten gäller. Om parterna inte är överens om föremålet för tvisten innan skiljedomstolens ordförande utsetts, skall skiljedomstolen avgöra föremålet. Sekretariatet skall översända de upplysningar som sålunda erhållits till alla fördragsslutande parter i denna konvention eller i det berörda protokollet.

Artikel 2

1. Vid tvister mellan två parter skall skiljedomstolen bestå av tre ledamöter. Vardera parten i tvisten skall utnämna en skiljedomare och de två skiljedomare som utnämnts på detta sätt skall genom gemensam överenskommelse utse den tredje skiljedomaren, som skall vara skiljedomstolens ordförande. Den senare får inte vara medborgare i någon av de tvistande parter, eller ha sin normala hemvist i någon av dessa parters territorium, eller var anställd av någon av dem, eller ha sysslat med ärendet i annan egenskap.

2. Vid tvister mellan fler än två parter, skall parter med samma intresse utnämna en skiljedomare gemensamt genom överenskommelse.

3. Varje vakans skall fyllas på det sätt som föreskrivs för den ursprungliga tillsättningen.

Artikel 3

1. Om skiljedomstolens ordförande inte har utnämnts inom två månader efter det att den andre skiljedomaren utnämnts, skall Förenta Nationernas generalsekreterare, på begäran av en av parterna, utse ordföranden inom en tid av ytterligare två månader.

Part 1**Arbitration****Article 1**

The claimant party shall notify the secretariat that the parties are referring a dispute to arbitration pursuant to Article 27. The notification shall state the subject-matter of arbitration and include, in particular, the articles of the Convention or the protocol, the interpretation or application of which are at issue. If the parties do not agree on the subject matter of the dispute before the President of the tribunal is designated, the arbitral tribunal shall determine the subject matter. The secretariat shall forward the information thus received to all Contracting Parties to this Convention or to the protocol concerned.

Article 2

1. In disputes between two parties, the arbitral tribunal shall consist of three members. Each of the parties to the dispute shall appoint an arbitrator and the two arbitrators so appointed shall designate by common agreement the third arbitrator who shall be the President of the tribunal. The latter shall not be a national of one of the parties to the dispute, nor have his or her usual place of residence in the territory of one of these parties, nor be employed by any of them, nor have dealt with the case in any other capacity.

2. In disputes between more than two parties, parties in the same interest shall appoint one arbitrator jointly by agreement.

3. Any vacancy shall be filled in the manner prescribed for the initial appointment.

Article 3

1. If the President of the arbitral tribunal has not been designated within two months of the appointment of the second arbitrator, the Secretary-General of the United Nations shall, at the request of a party, designate the President within a further two-month period.

2. Om en av parterna i tvisten inte utnämner en skiljedomare inom två månader efter mottagandet av begäran härom, får den andre parten informera generalsekreteraren, som skall göra tillsättningen inom en tid av ytterligare två månader.

Artikel 4

Skiljedomstolen skall fatta sina avgöranden i enlighet med bestämmelserna i denna konvention, eventuella berörda protokoll, och folk-rätten.

Artikel 5

Såvida inte de tvistande parterna överenskommer annat, skall skiljedomstolen själv bestämma sina procedurregler.

Artikel 6

Skiljedomstolen får, på begäran av en av parterna, rekommendera nödvändiga interimistiska skyddsåtgärder.

Artikel 7

Parterna i tvisten skall underlätta skiljedomstolens arbete, och skall särskilt, med användande av alla till buds stående medel

a) förse den med alla relevanta handlingar, upplysningar och anordningar, och

b) möjliggöra för den att, om nödvändigt, inkalla vittnen eller experter och motta deras bevisning.

Artikel 8

Parterna och skiljedomarna är skyldiga att sekretesskydda varje information de får i förtroende under skiljedomstolens förhandlingar.

Artikel 9

Såvida inte skiljedomstolen bestämmer annat på grund av de särskilda omständigheterna i målet skall kostnaderna för skiljedomstolen fördelas lika mellan de tvistande parterna. Skiljedomstolen skall registrera alla sina kostnader och skall ge parterna en slutavräkning på dessa.

Artikel 10

Varje fördragsslutande part, som har ett rättsligt intresse i tvistens sakfråga som kan påverkas av beslutet i målet får intervensera i förhandlingarna efter medgivande av skiljedomstolen.

2. If one of the parties to the dispute does not appoint an arbitrator within two months of receipt of the request, the other party may inform the Secretary-General who shall make the designation within a further two-month period.

Article 4

The arbitral tribunal shall render its decisions in accordance with the provisions of this Convention, any protocols concerned, and international law.

Article 5

Unless the parties to the dispute otherwise agree, the arbitral tribunal shall determine its own rules of procedure.

Article 6

The arbitral tribunal may, at the request of one of the parties, recommend essential interim measures of protection.

Article 7

The parties to the dispute shall facilitate the work of the arbitral tribunal and, in particular, using all means at their disposal, shall:

(a) Provide it with all relevant documents, information and facilities; and

(b) Enable it, when necessary, to call witnesses or experts and receive their evidence.

Article 8

The parties and the arbitrators are under an obligation to protect the confidentiality of any information they receive in confidence during the proceedings of the arbitral tribunal.

Article 9

Unless the arbitral tribunal determines otherwise because of the particular circumstances of the case, the costs of the tribunal shall be borne by the parties to the dispute in equal shares. The tribunal shall keep a record of all its costs, and shall furnish a final statement thereof to the parties.

Article 10

Any Contracting Party that has an interest of a legal nature in the subject-matter of the dispute which may be affected by the decision in the case, may intervene in the proceedings with the consent of the tribunal.

Artikel 11

Skiljedomstolen får höra och avgöra motkrav, som uppkommer direkt av sakfrågan för tvisten.

Artikel 12

Skiljedomstolens beslut i såväl procedur som sakfrågor skall fattas genom majoritetsröstning bland dess ledamöter.

Artikel 13

Om en av de tvistande parterna inte inställer sig inför skiljedomstolen eller underlåter att försvara sin sak, får den andra parten begära att skiljedomstolen fortsätter förhandlingarna och fäller sitt avgörande. En parts frånvaro eller underlåtenhet att försvara sin sak skall inte utgöra ett hinder för förhandlingarna. Innan skiljedomstolen avger sitt slutliga avgörande måste den förvissa sig om att kravet är sakligt och rättsligt välgrundat.

Artikel 14

Skiljedomstolen skall avge sitt slutliga avgörande inom fem månader från den dag, då den är fullt beslutför, såvida den inte anser det nödvändigt att utsträcka tidsgränsen med en period som ej bör överstiga ytterligare fem månader.

Artikel 15

Skiljedomstolens slutliga avgörande skall begränsas till sakfrågan för tvisten och skall ange de skäl, som det grundar sig på. Det skall innehålla namnen på de ledamöter, som har deltagit och datum för det slutliga avgörandet. Varje ledamot av skiljedomstolen kan bifoga en separat eller en avvikande mening mot det slutliga avgörande.

Artikel 16

Avgörandet skall vara bindande för parterna i tvisten. Det skall ej gå att överklaga, såvida inte parterna i tvisten i förväg har överenskommit om ett besvär förfarande.

Artikel 17

En eventuell tvist som uppstår mellan parterna i tvisten beträffande tolkningen eller genomförandet av det slutliga avgörandet kan av endera parten hänskjutas för beslut till den skiljedomstol som fällde det.

Article 11

The tribunal may hear and determine counterclaims arising directly out of the subject-matter of the dispute.

Article 12

Decisions both on procedure and substance of the arbitral tribunal shall be taken by a majority vote of its members.

Article 13

If one of the parties to the dispute does not appear before the arbitral tribunal or fails to defend its case, the other party may request the tribunal to continue the proceedings and to make its award. Absence of a party or a failure of a party to defend its case shall not constitute a bar to the proceedings. Before rendering its final decision, the arbitral tribunal must satisfy itself that the claim is well founded in fact and law.

Article 14

The tribunal shall render its final decision within five months of the date on which it is fully constituted unless it finds it necessary to extend the time-limit for a period which should not exceed five more months.

Article 15

The final decision of the arbitral tribunal shall be confined to the subject-matter of the dispute and shall state the reasons on which it is based. It shall contain the names of the members who have participated and the date of the final decision. Any member of the tribunal may attach a separate or dissenting opinion to the final decision.

Article 16

The award shall be binding on the parties to the dispute. It shall be without appeal unless the parties to the dispute have agreed in advance to an appellate procedure.

Article 17

Any controversy which may arise between the parties to the dispute as regards the interpretation or manner of implementation of the final decision may be submitted by either party for decision to the arbitral tribunal which rendered it.

Del 2 Förlikning

Artikel 1

En förlikningskommission skall tillsättas på begäran av någon av parterna i tvisten. Kommissionen skall, såvida parterna inte bestämt annat, bestå av fem ledamöter, varav två utses av vardera parten, och en ordförande utsedd gemensamt av dessa ledamöter.

Artikel 2

Vid tvister mellan fler än två parter skall parterna med samma intresse utse sina ledamöter i förlikningskommissionen gemensamt efter överenskommelse. I det fall två eller fler parter har olika intressen eller det råder oenighet om huruvida de har samma intressen, skall de utse sina ledamöter separat.

Artikel 3

Om parterna inte har utsett sina förlikningsmän inom två månader efter den dag då begäran om att tillsätta förlikningskommission gjorts skall Förenta Nationerna generalsekretären, om den part som gjort denna begäran så önskar, tillsätta dessa förlikningsmän inom en tid av ytterligare två månader.

Artikel 4

Om ordförande i förlikningskommissionen inte har utsetts inom två månader efter det att den siste av ledamöterna i nämnden utsetts, skall generalsekretären, om någon av parterna så önskar, utse ordförande inom en tid av ytterligare två månader.

Artikel 5

Förlikningsnämnden skall fatta sina beslut genom majoritetsröstning bland dess ledamöter. Den skall, såvida parterna i tvisten inte har överenskommit annat, fastställa sitt eget förfarande. Den skall lämna förslag till lösning av tvisten, vilket parterna skall överväga i positiv anda.

Artikel 6

Oenighet beträffande förlikningsnämndens behörighet skall avgöras av nämnden.

Part 2 Conciliation

Article 1

A conciliation commission shall be created upon the request of one of the parties to the dispute. The commission shall, unless the parties otherwise agree, be composed of five members, two appointed by each Party concerned and a President chosen jointly by those members.

Article 2

In disputes between more than two parties, parties in the same interest shall appoint their members of the commission jointly by agreement. Where two or more parties have separate interests or there is a disagreement as to whether they are of the same interest, they shall appoint their members separately.

Article 3

If any appointments by the parties are not made within two months of the date of the request to create a conciliation commission, the Secretary-General of the United Nations shall, if asked to do so by the party that made the request, make those appointments within a further two-month period.

Article 4

If a President of the conciliation commission has not been chosen within two months of the last of the members of the commission being appointed, the Secretary-General of the United Nations shall, if asked to do so by a party, designate a President within a further two-month period.

Article 5

The conciliation commission shall take its decisions by majority vote of its members. It shall, unless the parties to the dispute otherwise agree, determine its own procedure. It shall render a proposal for resolution of the dispute, which the parties shall consider in good faith.

Article 6

A disagreement as to whether the conciliation commission has competence shall be decided by the commission.